

Projekt z dnia 30.09.2026 r.

U S T A W A

z dnia...

o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych

DZIAŁ 1

Przedmiot regulacji

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) istotę i podstawy prawne polityki miejskiej oraz podmioty prowadzące politykę miejską i ich zadania;
- 2) zasady tworzenia, organizacji, funkcjonowania i finansowania związków rozwojowych;
- 3) planowanie rozwoju obszaru związku rozwojowego.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) miasto centralne – miasto na prawach powiatu, o którym mowa w art. 91 i 92 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912), zwanej dalej „ustawą o samorządzie powiatowym”, z wyłączeniem tych miast na prawach powiatu, które wchodzą w skład związków metropolitalnych;
- 2) obszar funkcjonalny – obszar funkcjonalny, o którym mowa w art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 i 1846), zwanej dalej „ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju”;
- 3) obszar związku rozwojowego – obszar gmin wchodzących w skład związku rozwojowego;
- 4) plan zrównoważonej mobilności miejskiej – dokument, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/1153 i (UE) nr 913/2010 oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1315/2013 (Dz. Urz. UE L 2024/1679 z 28.06.2024), zwanym dalej „rozporządzeniem TEN-T”;

- 5) stowarzyszenie – stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912), zwanej dalej „ustawą o samorządzie gminnym”;
- 6) strategia rozwoju ponadlokalnego – strategia rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym;
- 7) strategia rozwoju województwa – strategia rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720 i 451), zwanej dalej „ustawą o samorządzie województwa”;
- 8) węzeł miejski należący do transeuropejskiej sieci transportowej – węzeł miejski w rozumieniu rozporządzenia TEN-T umieszczony w wykazie węzłów transeuropejskiej sieci transportowej określonym w załączniku do tego rozporządzenia;
- 9) związek jednostek samorządu terytorialnego – związek komunalny, związek metropolitalny oraz związek rozwojowy;
- 10) związek komunalny – związek międzygminny, o którym mowa w ustawie o samorządzie gminnym, oraz związek powiatowo-gminny i związek powiatów, o których mowa w ustawie o samorządzie powiatowym;
- 11) związek metropolitalny – związek metropolitalny, o którym mowa w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 oraz z 2026 r. poz. 912) oraz w ustawie z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912).

Rozdział 2

Polityka miejska

Art. 3. Przez politykę miejską rozumie się zespół działań prawnych, finansowych organizacyjnych oraz planistycznych na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, mających na celu wykorzystanie potencjału miast i ich obszarów funkcjonalnych dla policentrycznego rozwoju sieci osadniczej kraju, pobudzania wzrostu gospodarczego i tworzenia trwałych miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców, z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Art. 4. Politykę miejską prowadzą:

- 1) Rada Ministrów;
- 2) samorząd województwa;
- 3) związki jednostek samorządu terytorialnego;

- 4) samorząd powiatowy;
- 5) samorząd gminny.

Art. 5. Politykę miejską prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, polityk publicznych, programów rozwoju, programów operacyjnych i programów służących realizacji umowy partnerstwa, o których mowa w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, oraz na podstawie instrumentów prawnych określonych w odrębnych przepisach.

Art. 6. 1. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego koordynuje realizację polityki miejskiej przez:

- 1) przygotowanie krajowych dokumentów określających kierunki rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 2) podejmowanie inicjatyw w zakresie instrumentów prawnych i finansowych, wspierających rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 3) współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, ich związkami oraz organizacjami zrzeszającymi jednostki samorządu terytorialnego w zakresie wypracowywania rozwiązań na rzecz rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 4) podejmowanie inicjatyw, opracowywanie albo koordynowanie opracowywania dokumentów niezbędnych do aplikowania o środki finansowe z Unii Europejskiej lub inne zewnętrzne finansowanie działań wobec miast i ich obszarów funkcjonalnych, oraz ich negocjowanie;
- 5) prowadzenie analiz i badań w zakresie rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 6) inicjowanie debaty nad zagadnieniami dotyczącymi polityki miejskiej;
- 7) monitorowanie i ocenę realizacji polityki miejskiej;
- 8) współpracę międzynarodową na rzecz polityki miejskiej, w tym w szczególności w ramach Unii Europejskiej oraz innych organizacji międzynarodowych.

2. Kierunki realizacji rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych uwzględnia się w krajowej strategii rozwoju regionalnego, o której mowa w art. 14a ust. 1 pkt 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

3. Samorząd województwa prowadzi politykę miejską przez:

- 1) przygotowanie dokumentów strategicznych dotyczących miast i ich obszarów funkcjonalnych położonych na obszarze województwa;
- 2) współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego oraz ich związkami w zakresie wypracowywania rozwiązań na rzecz rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych.

4. Politykę miejską na obszarze województwa określa się w strategii rozwoju województwa.

DZIAŁ 2

Związek rozwojowy

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 7. 1. Związek rozwojowy jest zrzeszeniem miasta centralnego oraz gmin albo gmin i powiatów powiązanych funkcjonalnie z miastem centralnym, z zachowaniem zasady ciągłości przestrzennej.

2. Związek rozwojowy może być zrzeszeniem obejmującym więcej niż jedno miasto centralne, o ile jest to uzasadnione powiązaniami funkcjonalnymi, o których mowa w ust. 1.

Art. 8. 1. Zasada ciągłości przestrzennej, o której mowa w art. 7 ust. 1, jest zachowana, gdy:

- 1) gmina należąca do związku rozwojowego bezpośrednio graniczy przynajmniej z jedną gminą należącą do związku rozwojowego;
- 2) do związku rozwojowego należy gmina, która graniczy wyłącznie z innymi gminami należącymi do związku rozwojowego.

2. Jeżeli wszystkie gminy z obszaru powiatu wchodzi w skład związku rozwojowego, powiat wchodzi w skład tego związku, chyba że opinia organu stanowiącego tego powiatu jest negatywna.

3. Powiat może wejść w skład związku rozwojowego także w przypadku, gdy do związku rozwojowego nie należą wszystkie gminy z obszaru tego powiatu.

4. Jeżeli struktura osadnicza i przestrzenna, zaawansowanie procesów urbanizacyjnych i silne powiązania funkcjonalne, w szczególności powiązania transportowe, przekraczają granice administracyjne województwa, w którym znajduje się miasto centralne, w skład związku rozwojowego może wejść jednostka samorządu terytorialnego znajdująca się poza granicami tego województwa.

5. Gmina może należeć tylko do jednego związku rozwojowego.

6. Gmina nie może należeć jednocześnie do związku rozwojowego oraz do związku metropolitalnego.

Art. 9. 1. Związek rozwojowy wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

2. Związek rozwojowy ma osobowość prawną.

3. Samodzielność związku rozwojowego podlega ochronie sądowej.

Art. 10. 1. Ustrój związku rozwojowego jest uregulowany w statucie związku rozwojowego, zwanym dalej „statutem”.

2. Statut określa w szczególności:

- 1) tryb przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do związku rozwojowego i występowania ze związku, oraz sposoby dokonywania rozliczeń majątkowych z tytułu występowania ze związku rozwojowego;
- 2) współpracę związku rozwojowego z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład tego związku, w tym:
 - a) opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego lub innych dokumentów uchwalanych przez zgromadzenie związku rozwojowego, zwane dalej „zgromadzeniem”;
 - b) utworzenie przy zgromadzeniu konwentu przewodniczących organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego;
 - c) umożliwienie przewodniczącym organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego udziału w komisjach zgromadzenia;
- 3) organizację wewnętrzną oraz tryb działania zgromadzenia, w tym zasadę podejmowania uchwał;
- 4) organ wykonawczy związku rozwojowego, zwany dalej „organem wykonawczym”, w tym liczbę jego członków oraz tryb ich powoływania i odwoływania;
- 5) sposób działania organów związku rozwojowego przy użyciu środków porozumiewania się na odległość;
- 6) model integracji publicznego transportu zbiorowego związku rozwojowego, z tym że:
 - a) w statucie dokonuje się wyboru jednego z czterech modeli, o których mowa w art. 86 ust. 1,
 - b) w statucie związku rozwojowego obejmującego więcej niż jedno miasto centralne wyboru dokonuje się z wyłączeniem modelu, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 3;
- 7) sposób ustalania wysokości części stałej składki rocznej, o której mowa w art. 72, poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego;

8) sposób dokonywania rozliczeń majątkowych w przypadku likwidacji związku rozwojowego.

3. Projekt statutu jest opiniowany przez organy stanowiące:

- 1) jednostek samorządu terytorialnego, które będą wchodziły w skład związku rozwojowego;
- 2) samorządu województwa lub województw, jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się w co najmniej dwóch województwach.

4. Organy, o których mowa w ust. 3, wydają opinię w terminie 60 dni od dnia otrzymania projektu statutu. Po bezskutecznym upływie tego terminu projekt statutu uznaje się za pozytywnie zaopiniowany.

5. Statut oraz jego zmiany są uchwalane przez zgromadzenie bezwzględną większością głosów delegatów, o których mowa w art. 29 ust. 2.

Art. 11. 1. Związek rozwojowy może tworzyć stowarzyszenia z jednostkami samorządu terytorialnego oraz ich związkami. Związek rozwojowy może również przystępować do zarejestrowanych stowarzyszeń.

2. Do stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261 oraz z 2026 poz. 316 i 346), z tym że do utworzenia stowarzyszenia jest wymaganych co najmniej 3 założycieli.

3. Związek rozwojowy może tworzyć międzynarodowe zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych. Związek rozwojowy może również przystępować do istniejących zrzeszeń.

4. Do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych, o których mowa w ust. 3, stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych (Dz. U. z 2000 r. poz. 1009 oraz z 2022 r. poz. 984).

Art. 12. Związek rozwojowy jest odpowiedzialny za zarządzanie Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi, zwanymi dalej „ZIT” oraz Innymi Instrumentami Terytorialnymi, o których mowa w odpowiednio w art. 34 i art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 i 1844 oraz z 2026 r. poz. 912).

Art. 13. 1. Nadzór nad działalnością związku rozwojowego sprawują Prezes Rady Ministrów oraz wojewoda właściwy ze względu na siedzibę miasta centralnego, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa właściwa ze względu na siedzibę miasta centralnego.

2. Do nadzoru, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 7 ustawy o samorządzie województwa.

Rozdział 2

Tworzenie związku rozwojowego

Art. 14. 1. Związek rozwojowy powstaje z inicjatywy organu wykonawczego miasta centralnego, a w przypadku związku rozwojowego wspólnego dla co najmniej dwóch miast centralnych – organu wykonawczego miasta centralnego o większej liczbie ludności.

2. Liczbę ludności, o której mowa w ust. 1, ustala się na podstawie danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 30 czerwca roku poprzedniego, a w przypadku ich braku, na podstawie ostatnich dostępnych danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny.

3. Zadania związane z przygotowaniem organizacyjnym i prawnym związku rozwojowego wykonuje pełnomocnik do spraw utworzenia związku rozwojowego, zwany dalej „pełnomocnikiem”, którego funkcję pełni organ wykonawczy miasta centralnego, a w przypadku związku rozwojowego wspólnego dla co najmniej dwóch miast centralnych – organ wykonawczy miasta centralnego o większej liczbie ludności.

4. Do zadań pełnomocnika należy w szczególności:

- 1) przygotowanie wniosku o utworzenie związku rozwojowego wraz z załącznikami;
- 2) przygotowanie projektu statutu oraz uzyskanie wymaganych opinii jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) zwołanie pierwszej sesji zgromadzenia związku rozwojowego;
- 4) przedłożenie projektu statutu do uchwalenia przez zgromadzenie na pierwszej sesji;
- 5) opracowanie projektu uchwały w sprawie pierwszego budżetu związku rozwojowego;
- 6) przygotowanie projektów innych uchwał niezbędnych do rozpoczęcia wykonywania zadań przez związek rozwojowy.

5. Pełnomocnik wykonuje zadania i kompetencje organów związku rozwojowego od dnia jego utworzenia:

- 1) w przypadku zgromadzenia – do rozpoczęcia jego pierwszej sesji;
- 2) w przypadku organu wykonawczego – do jego wyboru.

6. Pełnomocnik zwołuje pierwszą sesję zgromadzenia w terminie 1 miesiąca od dnia utworzenia związku rozwojowego.

7. Obsługę pełnomocnika zapewnia urząd miasta centralnego, a w przypadku, o którym mowa w art. 17, biuro związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia. Po utworzeniu związku rozwojowego obsługę pełnomocnika zapewnia biuro związku. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 15. 1. Pełnomocnik składa wniosek o utworzenie związku rozwojowego, zwany dalej „wnioskiem”, do wojewody właściwego miejscowo ze względu na siedzibę miasta centralnego.

2. Złożenie wniosku wymaga zasięgnięcia opinii organów stanowiących:

- 1) jednostek samorządu terytorialnego, które będą wchodziły w skład związku rozwojowego,
 - 2) samorządu województw, na obszarze których znajdują się jednostki samorządu terytorialnego mające wejść w skład związku rozwojowego
- dotyczących utworzenia związku rozwojowego, a w zakresie pkt 2 również jego granic i obszaru.

3. Organy, o których mowa w ust. 2, wydają opinię w terminie 60 dni od dnia doręczenia wystąpienia o opinię. Po bezskutecznym upływie wystąpienie uznaje się za pozytywnie zaopiniowane.

4. Wniosek zawiera:

- 1) nazwę związku rozwojowego, adres siedziby jego władz oraz określenie jego obszaru i granic;
- 2) uzasadnienie utworzenia związku rozwojowego, w szczególności w zakresie spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 16 ust. 2.
- 3) szacunkowy budżet związku rozwojowego w pierwszym roku funkcjonowania, z uwzględnieniem źródeł dochodów związku rozwojowego, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 1 i 2.

5. Do wniosku pełnomocnik dołącza:

- 1) projekt statutu;
- 2) opinie, o których mowa w ust. 2 oraz w art. 10 ust. 3.

6. Wojewoda, po otrzymaniu wniosku:

- 1) niezwłocznie przekazuje go wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 5, ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego – jeżeli wniosek jest kompletny i spełnia wymagania, o których mowa w ust. 4 i 5;
- 2) wzywa pełnomocnika do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 21 dni – jeżeli wniosek jest niekompletny lub nie spełnia wymagań, o których mowa w ust. 4 i 5.

7. W wezwaniu, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, wojewoda zamieszcza pouczenie, że nieusunięcie braków spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

8. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przekazuje wniosek ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej oraz ministrowi właściwemu do spraw transportu, a jednocześnie w terminie miesiąca od dnia otrzymania wniosku opiniuje go pod względem spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 7 i 8, oraz zgodności ze średniookresową strategią rozwoju kraju oraz krajową strategią rozwoju regionalnego.

9. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w terminie miesiąca od dnia otrzymania wniosku, opiniuje go pod względem spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 16 ust. 2 pkt 1 i 2. Po bezskutecznym upływie tego terminu wniosek uznaje się za pozytywnie zaopiniowany.

10. Minister właściwy do spraw transportu, w terminie miesiąca od dnia otrzymania wniosku, opiniuje go pod względem spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 16 ust. 2 pkt 3 - w zakresie powiązań transportowych. Po bezskutecznym upływie tego terminu wniosek uznaje się za pozytywnie zaopiniowany.

Art. 16. 1. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy związek rozwojowy, ustala jego nazwę, siedzibę władz oraz ustala jego obszar i granice, przez wskazanie jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w jego skład;
- 2) zmienia obszar i granice związku rozwojowego przez wskazanie jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w jego skład;
- 3) likwiduje związek rozwojowy.

2. Rada Ministrów wydaje rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mając na względzie:

- 1) istniejące formy współpracy komunalnej, w szczególności stowarzyszenia oraz związki komunalne, a także ZIT;

- 2) strukturę osadniczą i przestrzenną uwzględniającą więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe;
- 3) zaawansowanie procesów urbanizacyjnych i powiązania funkcjonalne, w szczególności powiązania transportowe;
- 4) przesłanki, o których mowa w art. 7 i 8.

3. Utworzenie związku rozwojowego, zmiana jego obszaru i granic oraz jego likwidacja, następuje z dniem 1 stycznia roku następującego po roku ogłoszenia rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 17. 1. Związek rozwojowy może powstać z przekształcenia stowarzyszenia, związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego w związek rozwojowy. W takim przypadku do wniosku, poza dokumentami, o których mowa w art. 15 ust. 5, pełnomocnik dołącza odpowiednio:

- 1) uchwałę walnego zebrania członków stowarzyszenia,
- 2) uchwałę zgromadzenia związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego – o wyrażeniu zgody na przekształcenie w związek rozwojowy.

2. Uchwałę, o której mowa w ust. 1, właściwe organy podejmują większością 3/5 głosów ich składu, w głosowaniu jawnym.

3. Od dnia podjęcia uchwały, o której mowa w ust. 1, do dnia utworzenia związku rozwojowego, wstępowanie nowych jednostek samorządu terytorialnego do stowarzyszenia, związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego, o którym mowa w ust. 1, jest niedopuszczalne.

4. Uchwalenie przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego negatywnej opinii, o której mowa w art. 15 ust. 2 pkt 1, jest równoznaczne z wystąpieniem tej jednostki ze stowarzyszenia, związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego ze skutkiem na dzień poprzedzający utworzenie związku rozwojowego, o ile nie narusza to zasady ciągłości przestrzennej.

5. Związek rozwojowy z dniem utworzenia wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki stowarzyszenia, związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego, w tym:

- 1) w zakresie prawa cywilnego oraz prawa pracy;
- 2) w prawa i obowiązki związane z funkcją związku ZIT oraz funkcją partnerstwa, o których mowa odpowiednio w art. 34 ust. 5 i art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 22 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

6. Odpowiednio sąd rejestrowy lub minister właściwy do spraw wewnętrznych i administracji wykreśla stowarzyszenie, związek międzygminny lub związek powiatowo-gminny z właściwego rejestru na wniosek pełnomocnika złożony niezwłocznie po utworzeniu związku rozwojowego. O wykreśleniu sąd rejestrowy lub minister właściwy do spraw wewnętrznych i administracji zawiadamia wojewodę oraz pełnomocnika.

7. W zakresie nieuregulowanym do wniosku dotyczącego utworzenia związku rozwojowego z przekształcenia stowarzyszenia, związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego stosuje się odpowiednio art. 15 ust. 2-10.

Art. 18. 1. Organ wykonawczy związku rozwojowego, za uprzednią zgodą zgromadzenia wyrażoną w uchwale, składa wniosek o zmianę obszaru i granic związku rozwojowego do wojewody właściwego miejscowo ze względu na siedzibę związku rozwojowego.

2. W sprawach nieuregulowanych do zmiany obszaru i granic związku rozwojowego stosuje się odpowiednio art. 15 ust. 2-8.

Art. 19. 1. Organ wykonawczy związku rozwojowego, za uprzednią zgodą zgromadzenia wyrażoną w uchwale, składa wniosek o likwidację związku rozwojowego do wojewody właściwego miejscowo ze względu na siedzibę związku rozwojowego.

2. Uchwała, o której mowa w ust. 1, wymaga następcej akceptacji organu wykonawczego miasta centralnego.

3. Do likwidacji związku rozwojowego stosuje się odpowiednio art. 15 ust. 2-8.

Rozdział 3

Zakres działania związku rozwojowego

Art. 20. Związek rozwojowy wykonuje zadania własne oraz, o ile statut tak stanowi, zadania publiczne jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego, zwane dalej „zadaniami powierzonymi”.

Art. 21. 1. Zadania własne związku rozwojowego nie mogą naruszać zakresu działania jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego oraz zakresu działania samorządu województwa.

2. Do zadań własnych związku rozwojowego należy:

- 1) planowanie rozwoju obszaru związku rozwojowego;
- 2) realizowanie przedsięwzięć rozwojowych w zakresie ustalonym w karcie rozwoju, o której mowa w art. 76;

- 3) kształtowanie i prowadzenie polityki służącej rozwojowi gospodarczemu obszaru związku rozwojowego oraz pozyskiwaniu inwestycji, a także współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym i naukowym;
- 4) promowanie związku i jego obszaru, w szczególności przez opracowanie wspólnej oferty inwestycyjnej, w tym inwentaryzację gruntów inwestycyjnych, oraz udział w zagranicznych i krajowych kongresach, targach i wystawach;
- 5) planowanie, koordynowanie i finansowanie rozwoju sieci transportowej na obszarze związku rozwojowego, w tym inwestycji w infrastrukturę transportową przeznaczoną dla środków transportu zbiorowego, w tym transportu szynowego;
- 6) integrowanie publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego oraz związki komunalne działające w całości lub w części na obszarze związku rozwojowego;
- 7) przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu na obszarze związku rozwojowego, w tym poprzez mapowanie i monitorowanie natężenia zjawiska wykluczenia komunikacyjnego i stopnia dostępności publicznego transportu zbiorowego;
- 8) opiniowanie inwestycji celu publicznego w zakresie budowy infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych oraz dróg publicznych (dróg krajowych, dróg wojewódzkich i dróg powiatowych), a także infrastruktury telekomunikacyjnej na obszarze związku rozwojowego;
- 9) planowanie, rozwój i integracja zrównoważonej mobilności miejskiej oraz zarządzanie nią;
- 10) koordynowanie działań z zakresu ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu;
- 11) wsparcie rozwoju źródeł wytwórczych energii, w tym odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie dla tworzenia i rozwoju społeczności energetycznych;
- 12) wspieranie rozwoju edukacji na obszarze związku rozwojowego, z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy, w tym poprzez współpracę z wojewódzkimi zespołami koordynacji do spraw polityki umiejętności.

Art. 22. 1. Katalog zadań powierzonych oraz sposób ich wykonania określa się w statucie.

2. Zgromadzenie, w drodze uchwały, określa sposób dokonywania rozliczeń majątkowych i finansowych, w tym wysokość części zmiennej składki rocznej, o której mowa w art. 72, służącej finansowaniu zadań powierzonych.

3. Powierzenie zadań następuje na podstawie zgodnych uchwał zgromadzenia oraz organu stanowiącego powierzającej lub powierzających jednostek samorządu terytorialnego.

4. W zakresie zadań powierzonych zgromadzenie wykonuje kompetencje przysługujące organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

5. Jeżeli związek rozwojowy został utworzony w trybie, o którym mowa w art. 17, zadania publiczne wykonywane przez stowarzyszenie, związek międzygminny lub związek powiatowo-gminny, które nie mieszczą się w katalogu zadań, o którym mowa w art. 21 ust. 2, mają charakter zadań powierzonych.

Art. 23. 1. Związek rozwojowy poza zadaniami, o których mowa w art. 20, może:

- 1) wykonywać lub koordynować wykonywanie zadań publicznych należących do zakresu działania gminy, powiatu, związku komunalnego, samorządu województwa, powierzone mu przez jednostkę samorządu terytorialnego niewchodzącą w skład związku lub związek komunalny,
- 2) wykonywać zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej - na podstawie porozumienia zawartego odpowiednio z jednostką samorządu terytorialnego, związkiem komunalnym albo organem administracji rządowej.

2. W zakresie zadań powierzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ust. 1 pkt 1, zgromadzenie wykonuje kompetencje przysługujące organowi stanowiącemu tej jednostki samorządu terytorialnego.

3. Na wykonanie zadań objętych porozumieniami, o których mowa w ust. 1, związek rozwojowy otrzymuje dotacje celowe, w kwocie określonej w tych porozumieniach.

Art. 24. 1. Zadania własne związku rozwojowego może wykonywać jednostka samorządu terytorialnego wchodząca w skład związku, o ile statut tak stanowi. Jednostka samorządu terytorialnego działa w takim przypadku w imieniu związku rozwojowego oraz na jego koszt.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, w statucie określa się katalog zadań dopuszczonych do wykonywania przez jednostkę samorządu terytorialnego.

3. Przekazanie zadania związku rozwojowego do wykonania przez jednostkę samorządu terytorialnego następuje na podstawie zgodnych uchwał ich organów stanowiących.

4. Uchwały, o których mowa w ust. 3, określają dodatkowo szczegółowe zasady realizacji zadania związku rozwojowego przez wskazaną jednostkę samorządu terytorialnego.

5. Zadania, o których mowa w ust. 1, nie mogą obejmować kompetencji zastrzeżonych do wyłącznej właściwości zgromadzenia, o których mowa w art. 30.

6. Przepisy ust. 1-5 mają zastosowanie do zadań powierzonych z tym zastrzeżeniem, że wymagana jest dodatkowo zgoda jednostki samorządu terytorialnego, która powierzyła dane zadanie, wyrażona przez jej organ stanowiący.

7. Przepisy ust. 2-4 nie mają zastosowania do wykonywania przez miasto centralne zadań z zakresu integracji publicznego transportu zbiorowego w przypadku przyjęcia w statucie modelu, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 3. Zadania te są wykonywane przez miasto centralne na podstawie przepisów statutu przyjmujących ten model i nie wymagają odrębnego przekazania.

Art. 25. 1. Związek rozwojowy, wykonując zadania własne oraz zadania powierzone, współpracuje z partnerami w rozumieniu przepisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, służy w szczególności:

- 1) wykorzystaniu zdolności organizacyjnych, doświadczenia, wiedzy, innowacyjnych rozwiązań i wyników badań, którymi dysponują partnerzy;
- 2) wzmacnianiu potencjału gospodarczego, społecznego i instytucjonalnego obszaru funkcjonalnego;
- 3) przygotowywaniu, realizacji i ocenie strategii, programów, planów i projektów rozwojowych dla obszaru funkcjonalnego;
- 4) podnoszeniu jakości, skuteczności i efektywności realizacji zadań związku rozwojowego;

3. Współpraca może być prowadzona w szczególności w formie:

- 1) wymiany informacji, wiedzy i doświadczeń;
- 2) konsultacji i innych form udziału partnerów w przygotowywaniu i realizacji działań związku rozwojowego;
- 3) zespołów, rad, forów oraz innych form współpracy o charakterze doradczym lub eksperckim;
- 4) wspólnego przygotowywania lub realizacji przedsięwzięć;
- 5) powierzania lub zlecania realizacji zadań, jeżeli przepisy odrębne tak stanowią.

4. Podejmując współpracę, związek rozwojowy kieruje się zasadami partnerstwa, przejrzystości, równego traktowania, efektywności oraz poszanowania samodzielności współpracujących podmiotów.

Art. 26. 1. Związek rozwojowy może udzielać pomocy jednostkom samorządu terytorialnego wchodzącym w skład związku rozwojowego, w tym pomocy finansowej,

wyłącznie na realizację zadań publicznych związanych przedmiotowo z zadaniami własnymi związku rozwojowego.

2. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego mogą udzielać pomocy związkowi rozwojowemu, w tym pomocy finansowej.

3. Pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1 i 2, udziela się na podstawie art. 220 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.¹), zwanej dalej „ustawą o finansach publicznych”.

Rozdział 4

Organy związku rozwojowego

Art. 27. Organami związku rozwojowego są:

- 1) zgromadzenie;
- 2) organ wykonawczy.

Art. 28. 1. Działalność organów związku rozwojowego jest jawna. Ograniczenie jawności może wynikać wyłącznie z ustawy.

2. Jawność działania organów związku rozwojowego obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskiwania informacji, wstępu na sesje zgromadzenia i posiedzenia jego komisji oraz dostępu do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń organów związku rozwojowego.

3. Tryb dostępu do dokumentów, o których mowa w ust. 2, oraz sposób korzystania z nich określa statut.

Art. 29. 1. Zgromadzenie jest organem stanowiącym i kontrolnym związku rozwojowego.

2. W skład zgromadzenia wchodzi:

- 1) wójtowie gmin wchodzących w skład związku rozwojowego (burmistrzowie, prezydenci miast) lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku wchodzi wyłącznie gminy,
 - 2) wójtowie gmin (burmistrzowie, prezydenci miast) i starostowie powiatów wchodzących w skład związku rozwojowego lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku rozwojowego wchodzi gminy i powiaty
- zwani dalej „delegatami”.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1844 i 1846 oraz z 2026 r. poz. 426, 635, 680 i 912.

3. W posiedzeniach zgromadzenia mogą uczestniczyć także:

- 1) marszałek województwa lub marszałkowie województw, gdy w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego położone na obszarze więcej niż jednego województwa, lub osoby przez nich upoważnione;
- 2) partnerzy w rozumieniu art. 5 pkt 7 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w trybie określonym w statucie.

Art. 30. Do wyłącznej właściwości zgromadzenia należy:

- 1) podejmowanie uchwał w sprawie:
 - a) statutu,
 - b) karty rozwoju,
 - c) strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego,
 - d) planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego,
 - e) planu zrównoważonej mobilności miejskiej,
 - f) planu adaptacji, o którym mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.²),
 - g) wieloletniej prognozy finansowej,
 - h) budżetu;
- 2) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku rozwojowego dotyczących:
 - a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony, dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony; uchwała zgromadzenia jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad organ wykonawczy może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą zgromadzenia,
 - b) emitowania obligacji oraz określania sposobu ich zbywania, nabywania i wykupu,
 - c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
 - d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez organ wykonawczy oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez ten organ w roku budżetowym,

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1080, 1812 i 1863, z 2026 r. poz. 176, 426, 605, 607, 634, 912 i 982.

- e) tworzenia spółek handlowych lub spółdzielni i przystępowania do nich oraz określania sposobu wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,
 - f) tworzenia, przekształcania i likwidowania jednostek organizacyjnych związku rozwojowego oraz wyposażania ich w majątek;
- 3) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielania na ten cel odpowiedniego majątku;
 - 4) podejmowanie uchwał harmonizujących działalność jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego – w zakresie zadań publicznych tożsamy przedmiotowo z zadaniami własnymi związku rozwojowego;
 - 5) wydawanie rekomendacji dla jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego dotyczących aktów prawnych wydawanych przez te jednostki – w zakresie zadań publicznych tożsamy przedmiotowo z zadaniami własnymi związku rozwojowego;
 - 6) powoływanie i odwoływanie członków organu wykonawczego oraz ustalanie ich wynagrodzenia;
 - 7) rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz sprawozdań finansowych związku rozwojowego;
 - 8) podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu z tytułu wykonania budżetu związku rozwojowego;
 - 9) wydawanie opinii dotyczących ustalenia i zmiany granic gmin lub powiatów wchodzących w skład związku rozwojowego.

Art. 31. Uchwały, o których mowa w art. 30 pkt 4, mają na celu:

- 1) sprawną i skoordynowaną realizację celów określonych w strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego;
- 2) zapewnienie spójności polityki rozwoju kształtowanej i prowadzonej na obszarze związku rozwojowego;
- 3) optymalizację wykorzystania zasobów publicznych, w tym infrastruktury oraz składników majątku komunalnego niezbędnego do realizacji zadań publicznych na obszarze związku rozwojowego.

Art. 32. Rekomendacje, o których mowa w art. 30 pkt 5, mają na celu:

- 1) zapewnienie spójności aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze związku rozwojowego;
- 2) usprawnienie działań jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) optymalizację wykorzystania zasobów publicznych, w tym specjalistycznych kadr oraz środków finansowych przeznaczonych na obsługę prawną i ekspercką.

Art. 33. Zgromadzenie może powoływać stałe lub doraźne komisje do wykonywania określonych zadań, ustalając przedmiot ich działania oraz skład osobowy.

Art. 34. 1. Zgromadzenie kontroluje działalność organu wykonawczego oraz jednostek organizacyjnych związku rozwojowego. W tym celu zgromadzenie powołuje komisję rewizyjną.

2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi co najmniej 3 delegatów. Członkostwa w komisji rewizyjnej nie można łączyć z funkcją członka organu wykonawczego, przewodniczącego zgromadzenia i jego zastępców.

3. Komisja rewizyjna:

- 1) opiniuje wykonanie budżetu związku rozwojowego i występuje z wnioskiem do zgromadzenia w sprawie udzielenia albo nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu; wniosek w sprawie absolutorium podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową;
- 2) wykonuje inne zadania w zakresie kontroli, zlecone przez zgromadzenie; uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powołanych przez zgromadzenie.

Art. 35. 1. Uprawnienia kontrolne przysługują również delegatom, którzy mają prawo do:

- 1) uzyskiwania informacji i materiałów związanych z funkcjonowaniem związku rozwojowego,
- 2) wstępu do pomieszczeń, w których znajdują się te informacje i materiały,
- 3) wglądu w działalność biura związku rozwojowego i spółek z udziałem związku rozwojowego, spółek handlowych z udziałem związkowych osób prawnych, związkowych osób prawnych oraz zakładów, przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych związku rozwojowego

– z zachowaniem przepisów o tajemnicy prawnie chronionej.

2. Korzystanie przez delegatów z uprawnień, o których mowa w ust. 1, nie może naruszać dóbr osobistych innych osób.

Art. 36. 1. Uchwały zgromadzenia są podejmowane w głosowaniu jawnym, zgodnie z:

- 1) zasadą głosowania populacją, o której mowa w art. 37, albo
- 2) zasadą podwójnej większości, o której mowa w art. 38.

2. Zasadę podejmowania uchwał przez zgromadzenie określa statut.

Art. 37. 1. W przypadku zasady głosowania populacją, uchwały zgromadzenia zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy składu zgromadzenia. Liczbę głosów delegata ustala się zgodnie z ust. 2-5.

2. Liczba głosów delegata stanowi iloczyn wskaźnika liczby ludności jednostki samorządu terytorialnego, którą delegat reprezentuje, o którym mowa w ust. 3, oraz wskaźnika korygującego, o którym mowa w ust. 4.

3. Wskaźnik liczby ludności jednostki samorządu terytorialnego wynosi iloraz liczby ludności oraz liczby 1000.

4. Wskaźnik korygujący, określony w statucie, wynosi:

- 1) dla miast na prawach powiatu – 100%;
- 2) dla gmin innych niż wskazane w pkt 1 – od 70% do 90%;
- 3) dla powiatów – w zależności do wskaźnika, o którym mowa w pkt 2, odpowiednio od 10% do 30%, aby łączny wynik wynosił 100%.

5. Liczbę głosów delegata zaokrągla się w górę, do pełnego głosu delegata.

Art. 38. 1. Zasada podwójnej większości polega na tym, że za przyjęciem uchwały głosuje:

- 1) większość delegatów oraz
- 2) taka liczba delegatów reprezentujących gminy, że mieszkańcy tych gmin stanowią większość ludności zamieszkałej na obszarze związku rozwojowego.

2. Jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi także powiaty, statut może określić dla głosowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, liczbę głosów delegatów gmin i powiatów ustaloną zgodnie z art. 37 ust. 2-5.

Art. 39. Liczbę ludności, o której mowa w art. 37 i 38, ustala się zgodnie z art. 14 ust. 2.

Art. 40. 1. Organ wykonawczy może być organem jednoosobowym albo wieloosobowym.

2. Liczbę członków, a także zasady oraz tryb powoływania i odwoływania członków organu wykonawczego określa statut.

3. Organ jednoosobowy może powołać jednego albo dwóch zastępców.

Art. 41. 1. Członkiem organu wykonawczego może być jedynie osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) nie została skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

2. Członkostwa w organie wykonawczym nie można łączyć z:

- 1) członkostwem w organach stanowiących samorządu gminnego i powiatowego;
- 2) członkostwem w organach samorządu województwa;
- 3) wykonywaniem funkcji w organach administracji rządowej;
- 4) zatrudnieniem w urzędach obsługujących organy administracji rządowej;
- 5) mandatem posła, senatora i posła do Parlamentu Europejskiego.

Art. 42. 1. Zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie udzielenia absolutorium organowi wykonawczemu.

2. Nieprzyjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, jest równoznaczne z przyjęciem uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu.

3. Uchwała zgromadzenia w sprawie nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie organu wykonawczego, chyba że po zakończeniu roku budżetowego organ odwoławczy został odwołany z innej przyczyny.

Art. 43. 1. Zgromadzenie rozpoznaje wniosek, o którym mowa w art. 42 ust. 3, na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od podjęcia uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu.

2. Po zapoznaniu się z wnioskiem, o którym mowa w art. 42 ust. 3, zgromadzenie może odwołać organ wykonawczy.

Art. 44. 1. Organ wykonawczy wykonuje kompetencje niezastrzeżone na rzecz zgromadzenia.

2. Do kompetencji organu wykonawczego należy w szczególności:

- 1) reprezentowanie związku rozwojowego na zewnątrz, w tym przed organami władzy publicznej;
- 2) przygotowywanie projektu statutu;
- 3) przygotowywanie projektu budżetu związku rozwojowego oraz jego wykonanie;
- 4) przygotowywanie projektów uchwał zgromadzenia oraz ich wykonanie;

- 5) gospodarowanie mieniem związku rozwojowego, w tym wykonywanie praw z akcji oraz udziałów, posiadanych przez związek rozwojowy;
- 6) uchwalanie regulaminów organizacyjnych biura związku rozwojowego i innych jednostek organizacyjnych związku rozwojowego;
- 7) kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności jednostek organizacyjnych związku rozwojowego, w tym zatrudnianie i zwalnianie ich kierowników;
- 8) prowadzenie bieżących spraw związku rozwojowego.

3. Uchwały organu wykonawczego wieloosobowego zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy składu, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Organ jednoosobowy wydaje zarządzenia.

Art. 45. 1. Zgromadzenie, na wniosek organu wykonawczego, powołuje i odwołuje skarbnika związku rozwojowego.

2. Organ wykonawczy może powołać i odwołać sekretarza związku rozwojowego.

3. Skarbnik związku rozwojowego oraz sekretarz związku rozwojowego, jeżeli został powołany, mogą uczestniczyć w pracach organu wykonawczego oraz w posiedzeniach zgromadzenia, z głosem doradczym.

Art. 46. 1. Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje organ wykonawczy.

2. Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej, w przypadku organu wieloosobowego, wydaje przewodniczący organu wykonawczego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Art. 47. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do działalności i organizacji:

- 1) zgromadzenia i delegatów – stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące sejmiku województwa i jego radnych;
- 2) organu wykonawczego oraz praw i obowiązków członków tego organu – stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu województwa oraz członków zarządu województwa.

Rozdział 5

Jednostki organizacyjne związku rozwojowego

Art. 48. 1. Związek rozwojowy wykonuje zadania przy pomocy biura związku rozwojowego oraz jednostek organizacyjnych związku rozwojowego, w tym posiadających osobowość prawną.

2. Jednostki organizacyjne związku rozwojowego mogą działać w szczególności w formie jednostki budżetowej oraz samorządowego zakładu budżetowego.

3. Szczegółową organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku rozwojowego, w tym jego biura, określają ich regulaminy organizacyjne ustalone przez organ wykonawczy.

Art. 49. 1. Jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia wykonywania zadań publicznych przez związek rozwojowy:

- 1) jednostka samorządu terytorialnego, na wniosek organu wykonawczego, może zbyć, w tym nieodpłatnie, w sposób jawny, na podstawie umowy cywilnoprawnej, niektóre lub wszystkie posiadane przez siebie akcje lub udziały spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz związku rozwojowego, o ile przedmiot działalności spółki jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego;
- 2) jednostka samorządu terytorialnego oraz związek rozwojowy mogą postanowić w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących o przekształceniu jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego tej jednostki samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku rozwojowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego;
- 3) jednostka samorządu terytorialnego oraz związek rozwojowy mogą, w drodze porozumienia, postanowić o wspólnym prowadzeniu i finansowaniu określonej jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań jednostek samorządu terytorialnego i związku rozwojowego;
- 4) związek komunalny oraz związek rozwojowy mogą postanowić w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących o:
 - a) przeniesieniu na związek rozwojowy wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o ile przedmiot jego działalności jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego,

- b) przekształceniu jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego tego związku komunalnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku rozwojowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego.

2. Zbycie akcji lub udziałów, przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego oraz przeniesienie na związek rozwojowy wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o których mowa w ust. 1, następuje ze skutkiem na dzień 1 stycznia kolejnego roku następującego po roku, w którym dokonano wskazanych czynności prawnych.

3. Przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego w trybie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 4 lit. b, skutkuje wstąpieniem jednostki powstałej w wyniku tego przekształcenia we wszelkie prawa i obowiązki jednostki, która podlegała przekształceniu, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych.

4. Przeniesienie praw i obowiązków, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 lit. a, skutkuje wstąpieniem związku rozwojowego we wszelkie prawa i obowiązki związku komunalnego, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych. Akty prawne organów związku komunalnego przekazującego zadania dotyczące wykonywania przekazywanych zadań obowiązują do czasu ich uchylenia lub zmiany przez związek rozwojowy.

5. Związek rozwojowy może wykonywać zadania publiczne na rzecz jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku komunalnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 lit. a, niewchodzących w skład związku rozwojowego, w okresie 3 miesięcy od przejęcia praw i obowiązków związku komunalnego. Po upływie tego okresu wykonywanie zadań na rzecz tych jednostek jest możliwe na podstawie porozumienia.

Art. 50. 1. W sferze użyteczności publicznej związek rozwojowy może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne lub spółdzielnie, a także przystępować do takich spółek lub spółdzielni. W takim przypadku stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679) dotyczące zasad funkcjonowania związków komunalnych.

2. Poza sferą użyteczności publicznej związek rozwojowy może tworzyć spółki prawa handlowego i przystępować do nich, jeżeli:

- 1) istnieją niezaspokojone potrzeby mieszkańców związku rozwojowego, a gminy lub gminy i powiaty wchodzące w skład związku rozwojowego nie są w stanie ich zaspokoić;

2) występujące na obszarze związku rozwojowego bezrobocie w znacznym stopniu wpływa ujemnie na poziom życia mieszkańców, a zastosowanie innych działań i wynikających z obowiązujących przepisów środków prawnych nie doprowadziło do aktywizacji gospodarczej, a w szczególności do trwałego ograniczenia bezrobocia.

3. Poza sferą użyteczności publicznej związek rozwojowy może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne oraz przystępować do nich, jeżeli działalność spółek polega na wykonywaniu działań wspierających rozwój gospodarki, przedsiębiorczości i innowacji w zakresie celów ustalonych w strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego.

Art. 51. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do biura związku rozwojowego, jednostek organizacyjnych związku rozwojowego, skarbnika i sekretarza związku rozwojowego, pracowników biura związku rozwojowego oraz pracowników innych jednostek organizacyjnych związku rozwojowego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące samorządu województwa w zakresie urzędu marszałkowskiego, jednostek organizacyjnych samorządu województwa, skarbnika i sekretarza województwa, pracowników urzędu marszałkowskiego oraz pracowników innych jednostek organizacyjnych samorządu województwa.

Art. 52. 1. Jednostka organizacyjna związku rozwojowego, o ile statut tak stanowi, może:

- 1) prowadzić centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 165 i 912);
- 2) wspólnie przygotować lub przeprowadzić postępowanie o udzielenie zamówienia lub zorganizować konkurs, udzielić zamówienia, zawrzeć umowę ramową, ustanowić dynamiczny system zakupów lub udzielić zamówienia na podstawie umowy ramowej lub zamówienia objętego dynamicznym systemem zakupów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 793);
- 3) mieć status podmiotu publicznego, o którym mowa w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1637 oraz z 2026 r. poz. 426).

2. Dane osobowe, w tym dane, o których mowa w art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679, przetwarzane przez związek rozwojowy w ramach realizacji zadań centrum usług społecznych, nie mogą być wykorzystywane do innych celów statutowych związku rozwojowego. Dostęp do tych danych mogą mieć wyłącznie osoby posiadające odrębne, imienne upoważnienie.

3. Związek rozwojowy może przeprowadzać analizy społeczne i gospodarcze, a także z zakresu procesów urbanizacyjnych oraz monitorowania kondycji finansowej związku i jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w jego skład.

4. Związek rozwojowy może organizować formy doradztwa oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych zatrudnionych w biurze związku rozwojowego, w jednostkach organizacyjnych związku rozwojowego, w urzędach obsługujących jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego oraz w jednostkach organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego.

Art. 53. 1. Związek rozwojowy może, o ile statut tak stanowi, zapewnić wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną:

- 1) jednostkom organizacyjnym związku rozwojowego zaliczanym do sektora finansów publicznych,
 - 2) urzędom gmin będących członkami związku rozwojowego,
 - 3) gminnym jednostkom organizacyjnym gmin będących członkami związku rozwojowego zaliczanym do sektora finansów publicznych,
 - 4) starostwom powiatów będących członkami związku rozwojowego,
 - 5) powiatowym jednostkom organizacyjnym powiatów będących członkami związku rozwojowego zaliczanym do sektora finansów publicznych,
 - 6) spółkom, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej,
 - 7) innym zaliczanym do sektora finansów publicznych gminnym lub powiatowym osobom prawnym, utworzonym na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych i banków
- zwanym dalej „jednostkami obsługiwanymi”.

2. Wspólną obsługę może prowadzić biuro związku rozwojowego lub jednostka organizacyjna związku rozwojowego zaliczana do sektora finansów publicznych, zwane dalej „jednostkami obsługującymi”.

3. Zgromadzenie w odniesieniu do jednostek, o których mowa w ust. 1 pkt 1, określa, w drodze uchwały, w szczególności:

- 1) jednostki obsługujące;
- 2) zakres obowiązków powierzonych jednostkom obsługującym w ramach wspólnej obsługi.

4. Zgromadzenie oraz organ stanowiący właściwej jednostki samorządu terytorialnego w odniesieniu do jednostek, o których mowa w ust. 1 pkt 2-7, określają, na podstawie zgodnej uchwały, w szczególności:

- 1) jednostki obsługujące;
- 2) zakres obowiązków powierzonych jednostkom obsługującym w ramach wspólnej obsługi.

5. Jednostka obsługująca ma prawo żądania od jednostki obsługiwanej informacji oraz wglądu w dokumentację w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.

6. Jednostka obsługiwana ma prawo żądania od jednostki obsługującej informacji oraz wglądu w dokumentację w zakresie zadań wykonywanych przez jednostkę obsługującą w ramach wspólnej obsługi.

7. Zakres wspólnej obsługi nie może obejmować kompetencji kierowników jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych do dysponowania środkami publicznymi oraz zaciągania zobowiązań, a także sporządzania i zatwierdzania planu finansowego oraz przeniesień wydatków w tym planie.

8. W przypadku powierzenia obowiązków z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości jednostek obsługiwanych, o których mowa w ust. 1, są one przekazywane w całości.

9. Jednostka obsługująca jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych przetwarzanych przez jednostkę obsługiwaną w zakresie i celu niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki. Przetwarzanie danych osobowych następuje w drodze powierzenia przetwarzania danych, o którym mowa w art. 28 rozporządzenia 2016/679, na podstawie uchwały lub porozumienia określającego zakres wspólnej obsługi.

Rozdział 6

Akty prawne stanowione przez związek rozwojowy

Art. 54. 1. Zgromadzenie stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze związku rozwojowego.

2. Do aktów prawa miejscowego stanowionych przez zgromadzenie stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 8 ustawy o samorządzie województwa.

Art. 55. 1. W przypadku utworzenia związku rozwojowego w trybie, o którym mowa w art. 17, lub zmiany obszaru i granic związku rozwojowego spowodowanej wystąpieniem ze związku rozwojowego jednostki samorządu terytorialnego:

- 1) przyjęte przez związek rozwojowy strategia rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego, plan zrównoważonej mobilności miejskiej oraz plan adaptacji zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku rozwojowego do dnia wejścia w życie odpowiednio nowych strategii i planów;
- 2) uchwalone przez związek rozwojowy akty prawa miejscowego zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku rozwojowego do dnia wejścia w życie nowych aktów prawa miejscowego.

2. Akty prawne, o których mowa w ust. 1, zachowują moc i obowiązują na obszarze jednostki samorządu terytorialnego, która wystąpiła ze związku rozwojowego, do dnia wejścia w życie nowych aktów prawnych przyjętych lub uchwalonych przez tę jednostkę.

Rozdział 7

Partycypacja interesariuszy w działalności związku rozwojowego

Art. 56. 1. W sprawach ważnych dla związku rozwojowego organ wykonawczy przeprowadza konsultacje z interesariuszami.

2. Sposoby, formy i tryb przeprowadzania konsultacji z interesariuszami określa uchwała zgromadzenia, z zastrzeżeniem art. 90 ust. 5 pkt 2.

3. Interesariuszami są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru związku rozwojowego;
- 2) podmioty prowadzące na obszarze związku rozwojowego działalność gospodarczą;
- 3) podmioty prowadzące na obszarze związku rozwojowego działalność pożytku publicznego, w tym organizacje pozarządowe;
- 4) podmioty prowadzące na obszarze związku rozwojowego działalność edukacyjną i naukową, w tym uczelnie publiczne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego oraz ich jednostki organizacyjne, organy doradcze i konsultacyjne;
- 6) właściwe miejscowo samorządy województw;
- 7) organy władzy publicznej;
- 8) podmioty, inne niż wymienione w pkt 7, realizujące na obszarze związku rozwojowego uprawnienia Skarbu Państwa.

Art. 57. 1. Informacje o formach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji z interesariuszami organ wykonawczy ogłasza nie później niż w dniu rozpoczęcia konsultacji, co najmniej:

- 1) przez udostępnienie na stronie internetowej biura obsługującego związek rozwojowy, o ile taką posiada, oraz na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej;
- 2) na stronie internetowej jednostki samorządu terytorialnego, do której przynależy teren objęty sporządzanym projektem, oraz na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej;
- 3) przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym sporządzanym projektem lub w siedzibie biura związku rozwojowego;
- 4) w sposób zwyczajowo przyjęty.

2. Przed przedstawieniem zgromadzeniu projektu aktu prawnego, który był przedmiotem konsultacji z interesariuszami, organ wykonawczy opracowuje raport podsumowujący przebieg konsultacji społecznych oraz zamieszcza go na swojej stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej obsługującego go biura, zawierający:

- 1) wykaz zgłoszonych uwag wraz z propozycją ich rozpatrzenia i uzasadnieniem;
- 2) inne informacje niezbędne dla sporządzenia raportu, niestanowiące danych osobowych.

3. W wykazie, o którym mowa w ust. 2, do uwag dotyczących tego samego zagadnienia zgłoszonych przez różnych interesariuszy można odnieść się łącznie w ramach jednej propozycji ich rozpatrzenia.

Art. 58. 1. Uchwała zgromadzenia, o której mowa w art. 56 ust. 2, może przewidywać utworzenie komitetu społecznego będącego szczególną formą konsultacji, o których mowa w art. 56 ust. 1.

2. Komitet społeczny stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami związku rozwojowego oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą organu wykonawczego.

3. Obsługę organizacyjną komitetu społecznego zapewnia organ wykonawczy.

Rozdział 8

Mienie związku rozwojowego

Art. 59. 1. Mieniem związku rozwojowego jest własność i inne prawa majątkowe, nabyte przez związek rozwojowy.

2. Nabycie mienia przez związek rozwojowy następuje:

- 1) na podstawie porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład związku rozwojowego lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ze związkami komunalnymi albo ze Skarbem Państwa;
- 2) w wyniku własnej działalności gospodarczej;

3) w drodze innych czynności prawnych, w tym darowizn, spadków i zapisów.

3. Do porozumień, których skutkiem jest nabycie przez związek rozwojowy nieruchomości Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub związku komunalnego albo obciążenie takiej nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym na rzecz związku rozwojowego, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399, 875 i 912), zwanej dalej „ustawą o gospodarce nieruchomościami”, dotyczące udostępniania nieruchomości jednostkom samorządu terytorialnego i ich związkom.

Art. 60. 1. Oświadczenie woli w sprawach majątkowych w imieniu związku rozwojowego składają:

- 1) dwaj członkowie organu wykonawczego – w przypadku organu wieloosobowego;
- 2) osoba pełniąca funkcję organu wykonawczego – w przypadku organu jednoosobowego.

2. Organ wykonawczy może upoważnić pracowników biura związku rozwojowego oraz jednostek organizacyjnych związku rozwojowego do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności związku rozwojowego.

3. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika związku rozwojowego lub osoby przez niego upoważnionej.

4. Skarbnik oraz osoba przez niego upoważniona, która odmówiła kontrasygnaty, mają obowiązek jej dokonania na pisemne polecenie przewodniczącego organu wykonawczego oraz powiadomienia o tym zgromadzenia i regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 61. 1. Związek rozwojowy nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania innych osób prawnych, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

2. Osoby prawne utworzone przez związek rozwojowy nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania związku rozwojowego.

Art. 62. Do monitoringu prowadzonego przez związek rozwojowy na terenie nieruchomości, obiektów budowlanych i terenu wokół nich stosuje się przepisy ustawy o samorządzie województwa dotyczące monitoringu mienia samorządu województwa.

Rozdział 9

Finanse związku rozwojowego

Art. 63. 1. Związek rozwojowy samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

2. Przekazywanie związkowi rozwojowemu nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych do ich realizacji w postaci zwiększenia dochodów.

Art. 64. 1. Za prawidłowe wykonanie budżetu związku rozwojowego odpowiada organ wykonawczy.

2. Organowi wykonawczemu przysługuje wyłączne prawo:

- 1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 3) dokonywania wydatków budżetowych;
- 4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie związku rozwojowego;
- 5) dysponowania rezerwą budżetu związku rozwojowego;
- 6) blokowania środków budżetowych w przypadkach określonych ustawą.

Art. 65. Gospodarka środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji związku rozwojowego jest jawna. Wymóg jawności jest spełniany w szczególności przez:

- 1) jawność debaty budżetowej;
- 2) opublikowanie uchwały budżetowej, jej zmian oraz sprawozdań z wykonania budżetu związku rozwojowego;
- 3) przedstawienie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu związku rozwojowego;
- 4) ujawnienie sprawozdania organu wykonawczego z działań, o których mowa w art. 64 ust. 2 pkt 1 i 2.

Art. 66. Dyspozycja środkami pieniężnymi związku rozwojowego jest oddzielona od jej kasowego wykonania.

Art. 67. W okresie 7 lat następujących po roku, w którym związek rozwojowy został utworzony, do związku rozwojowego i jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w

jego skład stosuje się odpowiednio art. 244 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 245 ustawy o finansach publicznych.

Rozdział 10

Dochody związku rozwojowego

Art. 68. 1. Źródłami dochodów związku rozwojowego są:

- 1) udział w podatku dochodowym od osób fizycznych mających miejsce zamieszkania na obszarze związku rozwojowego;
- 2) składki od jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego;
- 3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe związku rozwojowego oraz wpłaty od zakładów budżetowych związku rozwojowego;
- 4) dochody z majątku związku rozwojowego;
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz związku rozwojowego;
- 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez związek rozwojowy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody związku rozwojowego;
- 8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych związku rozwojowego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie zadań realizowanych przez związki rozwojowe na podstawie ustaw lub porozumień;
- 10) dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) dotacje z budżetów związków komunalnych;
- 12) inne dochody należne związkowi rozwojowemu na podstawie odrębnych przepisów.

2. Źródłami dochodu związku rozwojowego mogą być:

- 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie odrębnych przepisów.

3. Dochody związku rozwojowego, o których mowa w ust. 1 i 2, przeznacza się na:

- 1) realizację zadań związku rozwojowego, o których mowa w art. 20;
- 2) integrację publicznego transportu zbiorowego w ramach modelu, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2-4;
- 3) realizację przedsięwzięć rozwojowych określonych w karcie rozwoju, zgodnie z jej postanowieniami;
- 4) koszty bieżącego funkcjonowania związku rozwojowego, w tym koszty administracyjne i koszty obsługi organów związku.

4. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do dotacji z budżetu państwa udzielanych związkowi rozwojowemu stosuje się odpowiednio przepisy o dotacjach z budżetu państwa udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego.

Art. 69. 1. Związek rozwojowy może otrzymywać dotacje celowe z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz budżetów związków komunalnych na dofinansowanie zadań publicznych wykonywanych przez związek w trybie, o którym mowa w art. 22 lub 23.

2. Jednostki samorządu terytorialnego tworzące związek rozwojowy mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu związku rozwojowego na dofinansowanie zadań publicznych związku rozwojowego przekazanych w całości lub części do wykonania przez jednostkę w trybie, o którym mowa w art. 24.

3. Do dotacji, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepisy o dotacjach udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego innej jednostce samorządu terytorialnego.

4. Zasady i tryb udzielania dotacji, o której mowa w ust. 2, określa uchwała zgromadzenia.

Art. 70. 1. Wysokość udziału związku rozwojowego w podatku dochodowym od osób fizycznych, od dochodów podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze związku rozwojowego, zwana dalej „wskaźnikiem dochodowym”, wynosi:

- 1) 0,09% – od pierwszego roku budżetowego związku rozwojowego;
- 2) 0,19% – od trzeciego roku budżetowego, pod warunkiem uchwalenia przez zgromadzenie strategii rozwoju ponadlokalnego oraz planu zrównoważonej mobilności miejskiej;
- 3) od piątego roku budżetowego:
 - a) 0,29%, pod warunkiem spełnienia wymogu, o którym mowa w pkt 2, uchwalenia przez zgromadzenie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego i wprowadzenia

do statutu związku rozwojowego modelu integracji publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 1, albo

- b) 0,39%, pod warunkiem spełnienia wymogu, o którym mowa w pkt 2, uchwalenia przez zgromadzenie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego i wprowadzenia do statutu związku rozwojowego modelu integracji publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2, albo
- c) 0,49%, pod warunkiem spełnienia wymogu, o którym mowa w pkt 2, uchwalenia przez zgromadzenie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego i wprowadzenia do statutu związku rozwojowego modelu integracji publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 3 lub 4.

2. W przypadku utworzenia związku rozwojowego w trybie, o którym mowa w art. 13, warunek, o którym mowa ust. 1 pkt 2, uznaje się za spełniony, jeżeli odpowiednio stowarzyszenie, związek międzygminny lub związek powiatowo-gminny uchwalił uprzednio strategię rozwoju ponadlokalnego.

3. Warunek uchwalenia planu zrównoważonej mobilności miejskiej, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, uznaje się za spełniony po uzyskaniu wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 94 ust. 1.

4. Kwotę rocznego dochodu związku rozwojowego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ustala się mnożąc dochody podatników zamieszkałych na obszarze związku rozwojowego za rok bazowy, zwaloryzowane zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572 i 1717, z 2025 r. poz. 1659 oraz z 2026 r. poz. 875), przez wskaźnik dochodowy, o którym mowa w ust. 1.

5. Dochody związku rozwojowego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych przekazuje Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy na rachunek bankowy związku w dwunastu równych ratach miesięcznych, w terminie do 25 dnia każdego miesiąca.

6. Dochód podatników, o których mowa w ust. 1 i 4, ustala się na podstawie danych z roku bazowego, o którym mowa w art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 71. 1. O spełnieniu warunków, o których mowa w art. 70 ust. 1, związek rozwojowy zawiadamia ministra właściwego do spraw finansów publicznych w terminie do 30 czerwca roku budżetowego poprzedzającego rok podwyższonego udziału w podatku dochodowym,

jednocześnie przedkładając akty, o których mowa odpowiednio w art. 70 ust. 1 pkt 2 lub pkt 3, lub inne dokumenty poświadczające ich uchwalenie.

2. W razie wątpliwości co do spełnienia warunków, o których mowa w art. 70 ust. 1, minister właściwy do spraw finansów publicznych może wystąpić o opinię do ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydaje opinię w terminie 30 dni.

Art. 72. 1. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego są obowiązane, począwszy od roku, w którym związek rozwojowy został utworzony, do wnoszenia na rzecz związku składki rocznej.

2. Składka roczna składa się z części stałej i części zmiennej.

3. Łączna wysokość części stałej składki rocznej wynosi 50% wysokości udziału związku rozwojowego w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 70.

4. Wysokość części stałej składki rocznej, o której mowa w ust. 3, wzrasta wraz ze wzrostem udziału związku rozwojowego w podatku dochodowym od osób fizycznych, zgodnie z progami, o których mowa w art. 70 ust. 1.

5. Szczegółowe zasady ustalania wysokości części stałej składki rocznej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem wymogu, o którym mowa w ust. 3, może określać statut.

6. Jeżeli w statucie nie określono zasad, o których mowa w ust. 5, wysokość części stałej składki rocznej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego odpowiada proporcji wysokości dochodów danej jednostki z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych do dochodów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego z tego tytułu.

7. Wysokość części zmiennej składki rocznej jest zależna od liczby oraz zakresu realizowanych przez związek rozwojowy zadań powierzonych. Szczegółowe zasady ustalania wysokości części zmiennej składki rocznej oraz terminy jej płatności określa uchwała zgromadzenia, przy uwzględnieniu:

- 1) rodzajów zadań, a także
- 2) kosztów realizacji poszczególnych zadań przez związek rozwojowy na rzecz mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego w poprzednim roku budżetowym, a w pierwszym roku realizacji danego zadania powierzonego – kosztów realizacji, jakie ponosiły jednostki samorządu terytorialnego w poprzednim roku budżetowym.

8. Wysokość części stałej i zmiennej składki rocznej zaokrągla się w górę, do pełnej złotówki.

9. Do składki rocznej stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2026 poz. 622, 825, 846, 875 i 1098), z tym że kompetencje organu podatkowego wykonuje przewodniczący organu wykonawczego.

DZIAŁ 3

Planowanie rozwoju obszaru związku rozwojowego

Rozdział 1

Komitet rozwoju

Art. 73. 1. Współpracę związku rozwojowego, samorządu województwa oraz organów administracji rządowej w zakresie planowania rozwoju koordynuje komitet rozwoju, zwany dalej „komitetem”.

2. Członkami komitetu są:

- 1) przewodniczący organu wykonawczego albo upoważniona przez niego osoba – pełniący funkcję przewodniczącego komitetu;
- 2) marszałek województwa lub upoważniony przez niego członek zarządu województwa albo pracownik urzędu marszałkowskiego;
- 3) Przewodniczący Komitetu Koordynacyjnego do spraw Polityki Rozwoju, o którym mowa w art. 35a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, lub upoważniona przez niego osoba.

3. Jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się co najmniej w dwóch województwach, członkami komitetu są przedstawiciele każdego z tych województw.

4. Jeżeli uzasadnia to porządek obrad, w posiedzeniach komitetu mogą brać udział, także:

- 1) przedstawiciele organów administracji rządowej, których właściwość rzeczowa mieści się w zakresie działania związku rozwojowego;
- 2) wojewoda właściwy miejscowo albo upoważniona przez niego osoba;
- 3) inne osoby zaproszone przez członków komitetu.

Art. 74. Do wyłącznej właściwości komitetu należy opracowanie rekomendacji dotyczących karty rozwoju i przedłożenie ich organowi wykonawczemu, przyjęcie karty rozwoju oraz koordynowanie jej wdrażania.

Art. 75. 1. Posiedzenia komitetu zwołuje i prowadzi przewodniczący komitetu.

2. Posiedzenia komitetu w uzasadnionych przypadkach mogą odbywać się przy użyciu środków komunikacji na odległość zapewniających transmisję obrazu i dźwięku w czasie rzeczywistym. O trybie posiedzenia decyduje przewodniczący komitetu.

3. W przypadku posiedzeń stacjonarnych za obsługę techniczną odpowiada biuro związku rozwojowego.

4. Komitet może, w drodze uchwały, określić swój regulamin organizacyjny.

Rozdział 2

Karta rozwoju

Art. 76. 1. Karta rozwoju jest wielostronnym porozumieniem organów, o których mowa w art. 73 ust. 2 i 3, mającym na celu skoordynowanie realizację zadań publicznych związanych z planowaniem rozwoju.

2. Karta rozwoju stanowi listę planowanych przedsięwzięć rozwojowych, określającą w szczególności:

- 1) nazwę przedsięwzięć;
- 2) podmioty realizujące przedsięwzięcia;
- 3) lokalizację przedsięwzięć;
- 4) termin realizacji przedsięwzięć;
- 5) sposób realizacji przedsięwzięć, w tym podział zadań;
- 6) mechanizm integrowania działań różnych organów i instytucji w ramach realizacji przedsięwzięć;
- 7) źródło finansowania przedsięwzięć;
- 8) warunki i termin aktualizacji lub przyjęcia nowej karty rozwoju.

3. Kartę rozwoju opracowuje się dla obszaru związku rozwojowego.

Art. 77. 1. Projekt karty rozwoju opracowuje organ wykonawczy, z uwzględnieniem rekomendacji komitetu.

2. Organ wykonawczy przy opracowywaniu projektu karty rozwoju współpracuje w szczególności z:

- 1) jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład związku rozwojowego;
- 2) samorządem województwa;
- 3) administracją rządową.

3. Komitet przyjmuje kartę rozwoju w drodze uchwały, a następnie przedkłada ją do zatwierdzenia przez:

- 1) zgromadzenie;
- 2) zarząd województwa lub zarządy województw - jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się co najmniej w dwóch województwach;
- 3) Komitet Koordynacyjny do spraw Polityki Rozwoju.

4. Organy, o których mowa w ust. 3, podejmują uchwały w sprawie zatwierdzenia karty rozwoju zgodnie z przepisami regulującymi ich ustrój i zasady funkcjonowania.

5. Karta rozwoju wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez wszystkie organy, o których mowa w ust. 3.

Rozdział 3

Strategia rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego

Art. 78. 1. Związek rozwojowy opracowuje i uchwała strategię rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego.

2. Do strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego stosuje się odpowiednio przepisy art. 10g ust. 3, 4a, 5-7 i 9 ustawy o samorządzie gminnym w zakresie dotyczącym związku międzygminnego.

3. Jeżeli gmina należy do związku rozwojowego, to określenie szczególnych potrzeb w zakresie zabudowy mieszkaniowej, o których mowa w art. 10e ust. 3 pkt 5 lit. c ustawy o samorządzie gminnym, może nastąpić wyłącznie w strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego.

Art. 79. W strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego jako obszary strategicznej interwencji, o których mowa w art. 10e ust. 3 pkt 7 ustawy o samorządzie gminnym, można określić:

- 1) obszary priorytetowego zagospodarowania – w celu wzmocnienia gminnych polityk przestrzennych dążących do tworzenia zwartych struktur przestrzennych ograniczających transportochłonność i energochłonność oraz uwzględniających zmiany demograficzne;
- 2) obszary ochrony istniejących funkcji – w celu ochrony istniejących funkcji społecznych, kulturowych lub środowiskowych obszaru.

Art. 80. 1. Obszary priorytetowego zagospodarowania wyznacza się na podstawie analizy potencjalnych terenów inwestycyjnych położonych na obszarze związku rozwojowego,

uwzględniając ustalenia planów ogólnych gmin, w tym lokalizację stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1, 2 oraz 4 - 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538, 781, 864 i 912), zwaną dalej „ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym”, kierując się następującymi kryteriami pierwszeństwa:

- 1) ocena struktury własnościowej terenów w zakresie możliwości prowadzenia działań inwestycyjnych w sposób kompleksowy i zorganizowany;
- 2) stopień uzbrojenia w infrastrukturę techniczną, w szczególności wodno-kanalizacyjną, telekomunikacyjną, energetyczną i ciepłowniczą;
- 3) poziom dostępności transportowej, w tym obsługi publicznym transportem zbiorowym;
- 4) poziom dostępu do usług publicznych.

2. Dla każdego obszaru priorytetowego zagospodarowania określa się osobno:

- 1) charakterystykę funkcjonalną – stanowiącą opis funkcji, jakie dany obszar powinien realizować;
- 2) szacowaną chłonność terenów – uwzględniającą liczbę mieszkańców, w przypadku przewidywanej lokalizacji zabudowy mieszkaniowej lub powierzchnię użytkową budynków, w przypadku przewidywanej lokalizacji zabudowy o innych funkcjach;
- 3) listę planowanych przedsięwzięć niezbędnych do zapewnienia odpowiedniej obsługi obszaru w zakresie urządzeń infrastruktury technicznej oraz usług publicznych, obejmującą podmiot odpowiedzialny za ich realizację, szacowane koszty i terminy realizacji przedsięwzięcia.

3. Łączna chłonność obszarów priorytetowego zagospodarowania, w których przewiduje się lokalizację zabudowy mieszkaniowej, na obszarze związku rozwojowego nie może przekroczyć 75% zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, określonego zgodnie z metodyką stosowaną na potrzeby sporządzania planu ogólnego gminy, z tym że w jego obliczeniach uwzględnia się obszar związku rozwojowego jako całość, a nie sumę zapotrzebowania poszczególnych gmin należących do związku rozwojowego.

Art. 81. 1. Uchwałę w sprawie ustanowienia obszaru priorytetowego zagospodarowania podejmuje rada gminy na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) lub organu wykonawczego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się po uchwaleniu strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego zgodnie z jej ustaleniami.

3. Na obszarach priorytetowego zagospodarowania ustanowionych w drodze uchwały, o której mowa w ust. 1, związek rozwojowy:

- 1) może sfinansować koszty zmiany planu ogólnego gminy, a także koszty sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany;
- 2) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w szczególności w zakresie wykupu nieruchomości lub zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych, o których mowa w art. 36 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 3) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do nabycia nieruchomości służących realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami;
- 4) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami;
- 5) opiniuje projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- 6) uzgadnia decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

4. Środki finansowe, o których mowa w ust. 3 pkt. 1-3, przekazywane są w formie dotacji celowej

5. Uchwała, o której mowa w ust. 1, stanowi akt prawa miejscowego.

Art. 82. Obszary ochrony istniejących funkcji można wyznaczyć w celu zachowania aktualnego zagospodarowania terenu. Ochronie podlegają obszary pełniące funkcje:

- 1) społeczne i kulturowe, w tym rekreacyjne oraz komunikacji pieszej i rowerowej;
- 2) retencyjne w zakresie wód deszczowych i roztopowych – naturalne zbiorniki wodne, bagna, torfowiska, lasy szczególnie chronione, kępy krzewów oraz drzewa; obszary ochrony funkcji retencyjnych wyznacza się w sposób skoordynowany na poziomie zlewni, na obszarze której się znajdują, w szczególności z uwzględnieniem planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planów przeciwdziałania skutkom suszy sporządzanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960, z późn. zm.³);
- 3) przyrodnicze i podlegające odbudowie zasobów przyrodniczych, w szczególności istotne dla utrzymania stabilności ekosystemów i ich zdolności do świadczenia usług

³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 960 i 1535 oraz z 2026 r. poz. 445, 605, 815, 1033.

ekosystemowych – tereny zieleni, siedliska przyrodnicze, korytarze ekologiczne i inne obszary o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania ekosystemów i dostarczania usług ekosystemowych; obszary ochrony funkcji przyrodniczych i usług ekosystemowych wyznacza się w oparciu o aktualną wiedzę i dane dotyczące elementów przyrodniczych, ekosystemów i ich stanu, uzyskane w szczególności na podstawie inwentaryzacji przyrodniczych i opracowań ekofizjograficznych, oraz w zgodzie z dokumentami planistycznymi, w szczególności planami ochrony i planami zadań ochronnych sporządzanymi na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426, 737 i 912); wyznaczenie obszarów ochrony funkcji przyrodniczych i usług ekosystemowych następuje w uzgodnieniu z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska;

- 4) rolnicze – obszary rolnicze produkcyjne.

Art. 83. 1. Uchwałę w sprawie ustanowienia obszaru ochrony istniejących funkcji podejmuje rada gminy na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) lub organu wykonawczego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się po uchwaleniu strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego, zgodnie z jej ustaleniami.

3. W obszarach ochrony istniejących funkcji ustanowionych w drodze uchwały, o której mowa w ust. 1, związek rozwojowy:

- 1) może finansować:
 - a) inwestycje polegające na tworzeniu terenów zieleni i odbudowie zasobów przyrodniczych, ukierunkowane na zachowanie, odtworzenie lub wzmocnienie ekosystemów i ich zdolności do świadczenia usług ekosystemowych,
 - b) budowę błękitno-zielonej infrastruktury, zaprojektowanej i zarządzanej w celu świadczenia usług ekosystemowych,
 - c) zakładanie i prowadzenie sadów lub farm miejskich prowadzonych w ramach działalności pożytku publicznego,
 - d) inicjatywy lokalne w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego prowadzone na podstawie ustawy, o której mowa w lit. c;
- 2) może współfinansować działania realizowane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe związane z funkcjonowaniem i rozwojem lasów znajdujących się na terenie związku rozwojowego, w szczególności lasów ochronnych, o których mowa w art. 15 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2026 r. poz. 663);

- 3) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do:
 - a) realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w szczególności w zakresie wykupu nieruchomości lub zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych, o których mowa w art. 36 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
 - b) nabycia nieruchomości służących realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami,
 - c) realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami;
- 4) opiniuje projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 5) uzgadnia decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

4. Finansowanie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 lit. a i b, nie obejmuje przedsięwzięć, których dominującym celem jest rekreacja, wypoczynek lub rozrywka, ani inwestycji skutkujących trwałym uszczupleniem powierzchni biologicznie czynnej lub pogorszeniem stanu ekosystemów.

5. Środki finansowe, o których mowa w ust. 3 pkt 1-3, przekazywane są w formie dotacji celowej. 6. Uchwała, o której mowa w ust. 1, stanowi akt prawa miejscowego.

Art. 84. Projekty strategii rozwoju gmin wchodzących w skład związku rozwojowego oraz ich zmiany podlegają uzgodnieniu z organem wykonawczym w zakresie zachowania spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego.

Rozdział 4

Integracja publicznego transportu zbiorowego

Art. 85. 1. Związek rozwojowy z dniem utworzenia staje się organizatorem publicznego transportu zbiorowego.

2. Zakres zadań realizowanych przez związek rozwojowy jako organizatora publicznego transportu zbiorowego wynika z przyjętego modelu integracji publicznego transportu zbiorowego, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkt 1- 4.

Art. 86. 1. W wykonaniu zadania, o którym mowa w art. 21 ust. 2 pkt 6, związek rozwojowy przyjmuje:

- 1) model koordynacyjny – w którym związek rozwojowy:
 - a) uchwała zintegrowany system taryfowo-biletowy, o którym mowa w art. 15a ustawy o publicznym transporcie zbiorowym,

- b) przyjmuje uchwałę integracyjną, o której mowa w art. 87;
- 2) model koordynacyjno-uzupełniający – w którym związek rozwojowy:
 - a) uchwala zintegrowany system taryfowo-biletowy,
 - b) przyjmuje uchwałę integracyjną, o której mowa w art. 87,
 - c) organizuje przewozy uzupełniające i w tym zakresie uchwala plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;
- 3) model metropolitalny – w którym:
 - a) związek rozwojowy uchwala zintegrowany system taryfowo-biletowy,
 - b) związek rozwojowy przyjmuje uchwałę integracyjną, o której mowa w art. 87,
 - c) miasto centralne organizuje metropolitalne przewozy pasażerskie oraz przewozy uzupełniające i w tym zakresie uchwala plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;
- 4) model pełnej integracji transportu – w którym związek rozwojowy wykonuje wszystkie zadania i kompetencje organizatorów publicznego transportu zbiorowego wchodzących w skład związku powierzone w trybie, o którym mowa w art. 22, i w tym zakresie uchwala plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego obejmujący odpowiednio przewozy gminne, powiatowe lub gminno-powiatowe powierzone związkowi rozwojowemu.

2. W przypadku przyjęcia w statucie modelu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, miasto centralne otrzymuje dotację celową z budżetu związku rozwojowego na dofinansowanie w całości zadań publicznych związku rozwojowego realizowanych, w tym modelu przez miasto centralne.

Art. 87. 1. Organ wykonawczy sporządza projekt uchwały, a zgromadzenie przyjmuje uchwałę integracyjną. W przypadku modelu metropolitalnego, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 3, projekt uchwały sporządza prezydent miasta centralnego.

2. Uchwała integracyjna określa w szczególności:

- 1) zasady sprawowania przez związek rozwojowy arbitrażu w sprawie konfliktów rozkładowych między organizatorami publicznego transportu zbiorowego wchodzącymi w skład związku rozwojowego;
- 2) standardy obsługi transportowej;
- 3) standardy wspólnej informacji pasażerskiej, obejmujące co najmniej:
 - a) elektroniczny system informacji o rozkładzie jazdy wraz z publicznym repozytorium danych o rozkładzie jazdy przewozów o charakterze użyteczności publicznej,

organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na obszarze związku rozwojowego oraz przez związek rozwojowy, zgodnie z zasadami opisanymi w art. 46 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 285, 1173 i 1843 oraz z 2026 r. poz. 475 i 912),

- b) zharmonizowaną numerację linii pasażerskich, obejmującą przewozy organizowane przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego należące do związku rozwojowego,
 - c) zharmonizowaną identyfikację wizualną komunikacji publicznej, obejmującą przewozy organizowane przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego należące do związku rozwojowego;
- 4) zasady dotyczące wyboru trybu zawierania z przewoźnikami umów o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego przez organizatorów należących do związku;
- 5) termin zakończenia procesu wdrażania zasad i standardów określonych w uchwale, a także zasady obowiązujące w okresie przejściowym.

3. Uchwała integracyjna może określać:

- 1) zasady dotyczące ustanawiania wspólnej puli pojazdów oraz gospodarowania nią przez związek rozwojowy, w tym zasady użyczania pojazdów ze wspólnej puli organizatorom publicznego transportu zbiorowego należącym do związku oraz operatorom świadczącym usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego na obszarze związku;
- 2) zasady zawierania porozumień dotyczących organizacji przewozów i sprzedaży biletów na przewozy w ramach ustanowionego zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego do gmin sąsiadujących ze związkiem rozwojowym, w tym gmin należących do innego związku rozwojowego.

4. Organizatorzy gminnych, powiatowych oraz powiatowo-gminnych przewozów pasażerskich na terenie związku rozwojowego są obowiązani do przestrzegania standardów i zasad określonych w uchwale integracyjnej. W przypadku związku komunalnego działającego w części na obszarze związku rozwojowego, wyłączenie przewozów realizowanych poza obszarem związku rozwojowego z przestrzegania standardów i zasad określonych w uchwale integracyjnej wymaga porozumienia zawartego między tym związkiem komunalnym a związkiem rozwojowym.

5. Publiczne repozytorium danych, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lit. a, tworzy się z uwzględnieniem obowiązujących standardów tworzenia danych oraz danych podlegających

udostępnianiu poprzez Krajowy Punkt Dostępu do danych o podróżach multimodalnych ustanowiony na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/1926 z dnia 31 maja 2017 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE w odniesieniu do świadczenia ogólnounijnych usług w zakresie informacji o podróżach multimodalnych (Dz. Urz. UE L 272 z 21.10.2017, str. 1, z późn. zm.).

Rozdział 5

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej

Art. 88. 1. Związek rozwojowy jest obowiązany sporządzić i uchwalić plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla obszaru związku.

2. Jeżeli dla miasta centralnego stanowiącego węzeł miejski należący do transeuropejskiej sieci transportowej nie utworzono związku rozwojowego, plan, o którym mowa w ust. 1, sporządza i uchwała to miasto. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej jest wówczas sporządzany dla całego obszaru funkcjonalnego tego miasta.

3. Jeżeli liczba mieszkańców miasta centralnego, ustalona według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 30 czerwca roku poprzedzającego rok rozpoczęcia prac planistycznych, jest niższa niż 50 000, zgromadzenie może postanowić, że ustalenia w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej zostaną ujęte w strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego.

4. Przepisy art. 89-94 stosuje się odpowiednio do części strategii rozwoju ponadlokalnego lub części strategii rozwoju gminy obejmującej ustalenia w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej.

Art. 89. 1. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej jest uchwalany na okres nie krótszy niż 10 lat, z zalecaną perspektywą 15–20 lat.

2. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej nie jest aktem prawa miejscowego.

Art. 90. 1. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej określa wizję oraz cele strategiczne w obszarze mobilności i transportu oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

2. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej integruje wszystkie środki transportu na obszarze, którego dotyczy, ze szczególnym uwzględnieniem publicznego transportu zbiorowego, mobilności aktywnej, w tym ruchu pieszego i rowerowego, rozwiązań przyjaznych środowisku oraz dostępności transportowej dla wszystkich użytkowników

miejskiego obszaru funkcjonalnego, w szczególności dla osób fizycznych i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

3. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę mobilności i stanu systemu transportowego, obejmującą ocenę dostępności przestrzennej, natężenia ruchu, bezpieczeństwa drogowego i innych aspektów wpływających na zrównoważoną mobilność;
- 2) prognozy potrzeb transportowych z uwzględnieniem uwarunkowań demograficznych i społeczno-gospodarczych, w tym potrzeb w zakresie skomunikowania obszaru miejskiego z portami lotniczymi jako istotnymi generatorami ruchu;
- 3) cele i priorytety w zakresie transportu i mobilności;
- 4) zestaw działań, w tym plan działań wraz z harmonogramem i wstępnym planem finansowania;
- 5) system monitorowania i oceny realizacji planu;
- 6) zestaw wskaźników monitorowania realizacji planu, ich definicje oraz sposób raportowania;
- 7) analizę możliwości koordynacji przedsięwzięć transportowych z budową, rozbudową, przebudową albo udostępnianiem infrastruktury telekomunikacyjnej, w szczególności w pasach drogowych i korytarzach transportowych.

4. Węzły miejskie należące do transeuropejskiej sieci transportowej są obowiązane do raportowania wskaźników mobilności miejskiej określonych w drodze aktu wykonawczego Komisji Europejskiej wydanego na podstawie art. 41 ust. 2 rozporządzenia TEN-T.

5. Minister właściwy do spraw transportu określi w drodze rozporządzenia:

- 1) minimalny zakres planu zrównoważonej mobilności miejskiej, a w przypadku braku planu - minimalny zakres ustaleń w zakresie mobilności miejskiej określonych w strategii rozwoju ponadlokalnego,
- 2) metodykę opracowania, ramowy układ planu zrównoważonej mobilności miejskiej oraz minimalne standardy partycypacji społecznej w procesie jego sporządzania, realizacji i monitorowania,
- 3) minimalny zestaw wskaźników monitorowania i oceny realizacji planu zrównoważonej mobilności miejskiej, a także ich definicje oraz sposób raportowania, z uwzględnieniem obowiązków węzłów miejskich należących do transeuropejskiej sieci transportowej określonych w ust. 4

– mając na uwadze ułatwienie, w sposób zrównoważony, dostępu osób i przedsiębiorstw do

miejskiego obszaru funkcjonalnego, w tym dostarczania towarów do tego obszaru, a także poruszania się w jego obrębie, w celu poprawy jakości życia oraz uwzględniając, w możliwie największym stopniu, wytyczne, zalecenia i rekomendacje Komisji Europejskiej w ich aktualnym brzmieniu.

Art. 91. Gmina położona na obszarze funkcjonalnym, dla którego sporządzono i uchwalono plan zrównoważonej mobilności miejskiej, może wprowadzić ustalenia uszczegóławiające plan zrównoważonej mobilności miejskiej w zakresie, o którym mowa w art. 90 ust. 3 pkt 3 i 4, do strategii rozwoju gminy albo przyjąć lokalny plan zrównoważonej mobilności dla obszaru gminy w zakresie, o którym mowa w art. 90 ust. 3 pkt 3 i 4, pod warunkiem zachowania spójności z planem zrównoważonej mobilności miejskiej dla obszaru funkcjonalnego.

Art. 92. 1. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej uwzględnia się przy opracowywaniu:

- 1) planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego związku jednostek samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym;
- 2) strategii rozwoju gminy, o której mowa w art. 10e ustawy o samorządzie gminnym;
- 3) wieloletnich prognoz finansowych.

2. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej uwzględnia się przy planowaniu inwestycji infrastrukturalnych oraz w decyzjach dotyczących rozwoju sieci transportowej dla obszaru, dla którego został przyjęty.

Art. 93. 1. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej podlega aktualizacji w razie potrzeby, w szczególności w przypadku zmiany sytuacji transportowej na obszarze nim objętym, lecz nie rzadziej niż co 10 lat.

2. Aktualizacja planu zrównoważonej mobilności miejskiej odbywa się w trybie właściwym dla jego sporządzenia i uchwalenia.

3. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej oraz jego aktualizacje podlegają ocenie zgodności z przepisami niniejszej ustawy oraz rozporządzenia TEN-T, prowadzonej przez ministra właściwego do spraw transportu, w zakresie zapewnienia jakości opracowywanych dokumentów zgodnie z metodyką opracowywania planów zrównoważonej mobilności miejskiej.

4. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób przeprowadzania oceny zgodności planów zrównoważonej mobilności miejskiej z przepisami niniejszej ustawy oraz rozporządzenia TEN-T, uwzględniając weryfikację kwestii, o których mowa w art. 90, oraz kierując się koniecznością ujednolicenia zasad przeprowadzania ocen zgodności w celu zapewnienia równego traktowania, jednolitości oraz efektywności procesu, wytycznymi, zaleceniami i rekomendacjami Komisji Europejskiej.

Art. 94. 1. Minister właściwy do spraw transportu prowadzi rejestr planów zrównoważonej mobilności miejskiej, które zostały poddane ocenie zgodności z przepisami niniejszej ustawy oraz rozporządzenia TEN-T, zwany dalej „rejestrem”.

2. Rejestr zawiera co najmniej następujące informacje:

- 1) tytuł ocenianego dokumentu;
- 2) link do jego treści, o ile autor udostępnia go na stronie internetowej;
- 3) organ uchwalający z numerem uchwały;
- 4) data uchwalenia;
- 5) obszar, dla którego został opracowany;
- 6) okres jego obowiązywania;
- 7) częstotliwość jego monitorowania;
- 8) informacje o uzyskanej ocenie wynikającej z zasad określonych na podstawie art. 93 ust. 4.

3. Rejestr jest dostępny na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw transportu.

4. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru, o którym mowa w ust. 1, mając na względzie konieczność zapewnienia wiarygodności, kompletności, jednolitości oraz łatwość wyszukiwania informacji udostępnianych w rejestrze.

DZIAŁ 4

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 95. W ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 299) w art. 2a po pkt 4b dodaje się pkt 4c w brzmieniu:

„4b) związki rozwojowe i ich organy;”.

Art. 96. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1262 oraz z 2026 r. poz. 912) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W odniesieniu do powiatowego regularnego przewozu osób przepisy porządkowe określa rada powiatu, w odniesieniu do wojewódzkiego regularnego przewozu osób – sejmik województwa, w odniesieniu do metropolitalnego regularnego przewozu osób – zgromadzenie związku metropolitalnego, a w odniesieniu do przewozów związków rozwojowych – zgromadzenie związku rozwojowego.”;

2) w art. 34a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W odniesieniu do gminnego, powiatowego, wojewódzkiego, metropolitalnego regularnego przewozu osób oraz przewozów związków rozwojowych przepisy, o których mowa w ust. 1, określają odpowiednio rada gminy, rada powiatu, sejmik województwa, zgromadzenie związku metropolitalnego, zgromadzenie związku rozwojowego, a w mieście stołecznym Warszawie – Rada miasta stołecznego Warszawy.”.

Art. 97. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 w ust. 1 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) prowadzenia polityki zrównoważonej mobilności na podstawie planu zrównoważonej mobilności miejskiej;”;

2) w art. 10b:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wspólną obsługę mogą prowadzić urząd gminy, inna jednostka organizacyjna gminy, jednostka organizacyjna związku międzygminnego, jednostka organizacyjna

związku powiatowo-gminnego albo spółka, o której mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej, w tym spółka prawa handlowego powołana w celu prowadzenia wspólnej obsługi, a w przypadku gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego lub związku rozwojowego – jednostka organizacyjna odpowiednio związku metropolitalnego lub związku rozwojowego, zwane dalej „jednostkami obsługującymi.”,

b) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Prowadzenie wspólnej obsługi przez jednostkę organizacyjną:

- 1) związku metropolitalnego jest finansowane w oparciu o część zmienną składki rocznej na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912) oraz w ustawie z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912);
- 2) związku rozwojowego jest finansowane w oparciu o część zmienną składki rocznej na zasadach określonych w ustawie z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (...).”;

3) w art. 24h w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach handlowych oraz o nabyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków, komunalnej osoby prawnej, związku metropolitalnego lub od związku rozwojowego mienia, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, a także dane o prowadzeniu działalności gospodarczej oraz dotyczące zajmowania stanowisk w spółkach handlowych;”.

Art. 98. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2025 r. poz. 636, z późn. zm.⁴) w art. 62 w ust. 2 wyrazy „związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „związku powiatowo-gminnego, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego”.

⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 718 i 1366 z 2026 r. poz. 187, 421, 646, 760, 815, 864, 1004 i 1123.

Art. 99. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 367, z późn. zm.⁵) w art. 91a w ust. 2 wyrazy „związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „związku powiatowo-gminnego, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego”.

Art. 100. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 707) w art. 2 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) budynki lub ich części, zajęte na potrzeby urzędów gmin, starostw powiatowych, urzędów metropolitalnych, urzędów marszałkowskich lub biur związków rozwojowych oraz grunty, z którymi budynki te są związane;”.

Art. 101. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2026 r. poz. 457 i 912) w art. 28 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Instytucja kultury może otrzymać z budżetu związku metropolitalnego lub związku rozwojowego dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji lub na realizację zadań i programów ważnych z punktu widzenia polityki rozwoju kultury oraz ochrony dziedzictwa kulturowego obszaru związku metropolitalnego i związku rozwojowego.”.

Art. 102. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2026 r. poz. 554, z późn. zm.⁶) w art. 17 w ust. 1 pkt 4g otrzymuje brzmienie:

„4g) dochody związków jednostek samorządu terytorialnego, w tym związków metropolitalnych oraz związków rozwojowych – w części przeznaczonej dla tych jednostek;”.

Art. 103. W ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 380 oraz z 2026 r. poz. 1123) w art. 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) komunikacji miejskiej;

⁵ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. 2026 r. poz. 646, 815, 821, 864 i 1123.

⁶ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2026 r. poz. 779, 846, 912 i 1123.

- 2) przewozów, których organizatorem jest związek rozwojowy, o którym mowa w ustawie z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 3) przewozów, których organizację powierzono związkowi rozwojowemu, o którym mowa w ustawie z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych - od dnia wejścia w życie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego związku rozwojowego;
- 4) przejazdów realizowanych na podstawie biletów emitowanych w ramach zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego ustanowionego przez związek rozwojowy, o którym mowa w ustawie z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych.”.

Art. 104. W ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 7) w art. 1 w ust. 2 po pkt 1a dodaje się pkt 1b w brzmieniu:

„1b) związków rozwojowych;”.

Art. 105. W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2026 r. poz. 522, 640 i 644), wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) gmin, powiatów, województw i ich związków, związków metropolitalnych oraz związków rozwojowych, a także:

 - a) jednostek budżetowych,
 - b) samorządowych zakładów budżetowych.”;
- 2) w art. 11 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w przypadku jednostek sektora finansów publicznych – innej jednostce, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.”.

Art. 106. W ustawie z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. z 2018 r. poz. 2017 oraz z 2026 r. poz. 1073 i 1792) w art. 42 ust. 4a otrzymuje brzmienie:

„4a. Skarb Państwa, państwowe jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego oraz związki międzygminne, związki powiatów, związki powiatowo-gminne, związki metropolitalne i związki rozwojowe, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, nie ponoszą opłat, o których mowa w ust. 4.”.

Art. 107. W ustawie z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do wykonywania zadań, o których mowa w art. 1, przez związki komunalne (związki międzygminne, związki powiatów, związki powiatowo-gminne), związki metropolitalne, związki rozwojowe, przez miasto stołeczne Warszawę oraz w ramach porozumień komunalnych.”.

Art. 108. W ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733 oraz z 2026 r. poz. 912) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Rada gminy może postanowić o zapewnieniu budowy, rozbudowy, modernizacji, utrzymaniu i eksploatacji własnej lub wspólnej z inną gminą lub gminami, lub wspólnej ze związkiem metropolitalnym lub związkiem rozwojowym instalacji do przetwarzania odpadów powstałych z przetworzenia odpadów komunalnych, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami i zasadą bliskości, jeżeli na lokalnym rynku brak jest takich instalacji lub istniejące instalacje mają niewystarczające moce przerobowe.”;

2) po rozdziale 2a dodaje się rozdział 2b w brzmieniu:

„Rozdział 2b

Zadania związków metropolitalnych i związków rozwojowych

Art. 4e. Związek metropolitalny lub związek rozwojowy może, w ramach swoich zadań, zapewnić budowę, rozbudowę, modernizację, utrzymanie i eksploatację własnych lub wspólnych z gminami instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym instalacji komunalnych, o których mowa w art. 38b ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, lub instalacji do przetwarzania odpadów powstałych z przetworzenia odpadów komunalnych, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami i zasadą bliskości.

Art. 4f. W sprawach, o których mowa w art. 4e, jest wymagana uchwała zgromadzenia związku metropolitalnego lub związku rozwojowego.”.

Art. 109. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2026 r. poz. 43, 516, 607 i 900) w art. 3 w pkt 13f lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) opiera się na dobrowolnym i otwartym uczestnictwie i w którym uprawnienia decyzyjne i kontrolne przysługują członkom, udziałowcom lub wspólnikom

będącym wyłącznie osobami fizycznymi, jednostkami samorządu terytorialnego, związkami rozwojowymi, mikroprzedsiębiorcami lub małymi przedsiębiorcami w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, 1795 i 1826 oraz z 2026 r. poz. 507), dla których działalność gospodarcza w sektorze energetycznym nie stanowi przedmiotu podstawowej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej,”.

Art. 110. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399, 875 i 912) w art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków jednostek samorządu terytorialnego, w tym związków metropolitalnych i związków rozwojowych.”.

Art. 111. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 499 oraz z 2026 r. poz. 160,177 i 1003), wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 po pkt 6c dodaje się pkt 6ca w brzmieniu:
„6ca) członków organu wykonawczego związku rozwojowego, skarbnika związku rozwojowego i sekretarza związku rozwojowego;”;

2) w art. 5 ust. 3 – 5 otrzymują brzmienie:

„3. Jeżeli zakazy, o których mowa w art. 4, narusza członek zarządu województwa, powiatu, związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego, skarbnik województwa, powiatu, gminy, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego odwołuje tę osobę z pełnionej funkcji, najpóźniej po upływie miesiąca od dnia, w którym przewodniczący organu stanowiącego uzyskał informację o przyczynie odwołania.

4. Jeżeli członek zarządu województwa, powiatu, związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego przed dniem wyboru pełnił funkcję, prowadził działalność gospodarczą albo posiadał akcje lub udziały, o których mowa w art. 4, jest obowiązany w ciągu 3 miesięcy od dnia wyboru zrzec się funkcji, zaprzestać prowadzenia działalności gospodarczej albo zbyć udziały lub akcje.

5. W przypadku niewypełnienia obowiązku przez osobę, o której mowa w ust. 4, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego odwołuje ją najpóźniej w ciągu miesiąca od upływu terminu, o którym mowa w ust. 4.”;

3) w art. 6 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zakaz zajmowania stanowisk w organach spółek, o których mowa w art. 4 pkt 1, nie dotyczy osób wymienionych w art. 2 pkt 1, 2, 3a, 3c i 6-10, o ile zostały wskazane przez: Skarb Państwa, inne państwowe osoby prawne, spółki z udziałem Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki lub inne osoby prawne jednostek samorządu terytorialnego lub związek metropolitalny albo związek rozwojowy; osoby te nie mogą zostać wskazane do więcej niż dwóch spółek prawa handlowego z udziałem podmiotów wskazujących te osoby.”;

4) w art. 10 w ust. 1 wyrazy „ich związków lub związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „ich związków, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego”;

5) w art. 12 w ust. 7 po wyrazach „skarbnika związku metropolitalnego” dodaje się wyrazy „oraz członków organu wykonawczego związku rozwojowego, sekretarza związku rozwojowego i skarbnika związku rozwojowego.”.

Art. 112. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6b:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wspólną obsługę mogą prowadzić starostwo powiatowe, inna jednostka organizacyjna powiatu, jednostka organizacyjna związku powiatów albo jednostka organizacyjna związku powiatowo-gminnego albo spółka, o której mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej, w tym spółka prawa handlowego powołana w celu prowadzenia wspólnej obsługi a w przypadku powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego lub związku rozwojowego – jednostka organizacyjna odpowiednio związku metropolitalnego lub związku rozwojowego, zwane dalej „jednostkami obsługującymi”.”,

b) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Prowadzenie wspólnej obsługi przez jednostkę organizacyjną:

1) związku metropolitalnego jest finansowane w oparciu o część zmienną składki rocznej na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku

metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912) oraz w ustawie z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912),

- 2) związku rozwojowego jest finansowane w oparciu o część zmienną składki rocznej na zasadach określonych w ustawie z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (...).”;

2) w art. 25c w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach handlowych oraz o nabyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków, komunalnej osoby prawnej, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego mienia, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, a także dane o prowadzeniu działalności gospodarczej oraz dotyczące zajmowania stanowisk w spółkach handlowych;”;

3) po art. 75a dodaje się art. 75bw brzmieniu:

„Art. 75b. 1. Układ terytorialny to wielostronne porozumienie komunalne, którego stronami są powiat oraz gmina lub gminy znajdujące się na jego obszarze.

2. Powiat oraz gmina lub gminy, o których mowa w ust. 1, zmagą zawierać układ terytorialny w celu powierzenia temu powiatowi zadań publicznych leżących w zakresie działania gminy.

3. Powiat, o którym mowa w ust. 1, przejmuje prawa i obowiązki gmin związane z powierzonymi zadaniami publicznymi, w tym kompetencje do stanowienia aktów prawa miejscowego oraz wydawania decyzji administracyjnych wskazanych w układzie terytorialnym.

4. Powiat oraz gmina lub gminy, o których mowa w ust. 1, mogą, w drodze układu terytorialnego, dodatkowo postanowić o:

- 1) przekształceniu jednostek budżetowych lub samorządowych zakładów budżetowych tych jednostek samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy powiatu, o ile przedmiot ich działalności jest związany z powierzonymi powiatowi zadaniami publicznymi;
- 2) wspólnym prowadzeniu i finansowaniu odpowiedniej jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z powierzonymi powiatowi zadaniami publicznymi.

5. Gminy, o których mowa w ust. 1, mają obowiązek udziału w kosztach realizacji powierzonego zadania publicznego. Układ terytorialny określa zasady dokonywania rozliczeń finansowych, w tym kwoty dotacji poszczególnych gmin.

6. W sprawach nieuregulowanych do układu terytorialnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące porozumień.”.

Art. 113. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720) w art. 27c w ust. 1 w pkt 1 wyrazy „lub związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „związku metropolitalnego lub związku rozwojowego”.

Art. 114. W ustawie z dnia z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461 oraz z 2026 r. poz. 912) w art. 13:

1) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) akty prawa miejscowego stanowione przez organ związku metropolitalnego i związku rozwojowego;”;

2) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowionego przez: wojewodę i organy administracji niezespólonej, organ samorządu województwa, organ powiatu, organ gminy, a także organ związku metropolitalnego i organ związku rozwojowego;”;

3) w pkt 6 dodaje się lit. c i d w brzmieniu:

„c) między związkiem metropolitalnym lub związkiem rozwojowym a jednostkami samorządu terytorialnego lub związkami tych jednostek,

d) między związkiem metropolitalnym lub związkiem rozwojowym a organami administracji rządowej;”;

4) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) uchwały budżetowe gminy, powiatu, województwa, związku metropolitalnego i związku rozwojowego oraz sprawozdanie z wykonania budżetu gminy, powiatu, województwa, związku metropolitalnego i związku rozwojowego;”;

5) pkt 8a otrzymuje brzmienie:

„8a) rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące aktów prawa miejscowego stanowionych przez jednostki samorządu terytorialnego i związki jednostek samorządu terytorialnego, w tym związki metropolitalne i związki rozwojowe;”.

Art. 115. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2025 r. poz. 98) użyte w art. 4d ust. 2, art. 4e ust. 3 i art. 6b ust. 1 pkt 6 w różnej liczbie i różnym przypadku wyrazy „partnerzy społeczni i gospodarczy” zastępuje się użytym w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazem „partnerzy”.

Art. 116. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 po pkt 9a dodaje się pkt 9b w brzmieniu:

„9b) plan adaptacji związku metropolitalnego lub związku rozwojowego – rozumie się przez to dokument o charakterze strategiczno-wdrożeniowym obejmujący swoim zakresem obszar związku metropolitalnego lub związku rozwojowego, mający na celu zmniejszenie podatności obszaru związku na zmiany klimatu, w tym poprawę zdolności przystosowania obszaru związku do zmian klimatu;”;
- 2) po art. 18c dodaje się art. 18 ca i 18 cb w brzmieniu:

„18ca. 1. Dla obszaru związku metropolitalnego lub związku rozwojowego można sporządzić plan adaptacji związku metropolitalnego lub związku rozwojowego.

2. Do planów adaptacji związku metropolitalnego lub związku rozwojowego przepisy art. 18a, art. 18b i art. 18c stosuje się odpowiednio, przy czym:

 - 1) kompetencje rady gminy wykonuje zgromadzenie związku metropolitalnego lub związku rozwojowego;
 - 2) kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wykonuje zarząd związku metropolitalnego lub organ wykonawczy związku rozwojowego.

Art.18cb. W przypadku opracowania planu adaptacji przez związek metropolitalny lub związek rozwojowy, gminy, które wchodzą w skład związku rozwojowego, nie opracowują miejskich planów adaptacji.”;
- 2) po art. 80c dodaje się art. 80d w brzmieniu:

„Art. 80d. Związki metropolitalne i związki rozwojowe mogą w ramach swojej działalności podejmować inicjatywy w kształtowaniu pozytywnego stosunku społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony.”.

⁷ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1080, 1812 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 176, 426, 605, 607, 634, 912 i 982.

Art. 117. W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. 2025 r. poz. 1431, 1668 oraz z 2026 r. poz. 176, 607 i 864) w art. 55 w ust. 8 w pkt 2 skreśla się przecinek i uchyla się pkt 3.

Art. 118. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538, 781, 864 i 912) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8e w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki metropolitalne i ich jednostki organizacyjne oraz związki rozwojowe i ich jednostki organizacyjne;”;
- 2) w art. 13i w ust. 3 w pkt 5 w lit. a tiret trzecie otrzymuje brzmienie:
„– zarządu związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego, jeżeli gmina jest członkiem tego związku;”;
- 3) w art. 17 w pkt 6 w lit. a tiret trzecie otrzymuje brzmienie:
„– zarządu związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego, jeżeli gmina jest członkiem tego związku;”;
- 4) w art. 38b w ust. 2 w pkt 2 dodaje się lit. e w brzmieniu:
„e) zgromadzenia związku metropolitalnego lub zgromadzenia związku rozwojowego, w którego skład wchodzi gminy lub powiaty położone na terenie województwa.”.

Art. 119. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338 oraz z 2026 r. poz. 1040) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:
„2. Przepisy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się do związków rozwojowych i związków metropolitalnych.”;
- 2) w art. 4 w ust. 1 po pkt 17 dodaje się pkt 17a w brzmieniu:
„17a) zrównoważonej mobilności miejskiej;”.

Art. 120. W ustawie z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 311) w art. 11b ust. 1, otrzymuje brzmienie:

- „1. Właściwy zarządca drogi składa wniosek o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej po uzyskaniu opinii właściwych miejscowo zarządu

województwa, organu wykonawczego związku rozwojowego, zarządu związku metropolitalnego, zarządu powiatu oraz wójta (burmistrza, prezydenta miasta).”.

Art. 121. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 722, z późn. zm.⁸) w art. 132 w ust. 1 w pkt 1 lit. k otrzymuje brzmienie:

„k) jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, w tym związków metropolitalnych i związków rozwojowych,”.

Art. 122. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1154, z późn. zm.⁹) w art. 7 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) związki metropolitalne i związki rozwojowe;”.

Art. 123. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 i 1846) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) partnerzy:

- a) partnerzy społeczni – organizacje pracodawców i organizacje związkowe, reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2026 r. poz. 836) oraz branżowe i regionalne organizacje pracodawców i pracowników zrzeszone w organizacjach reprezentatywnych,
- b) partnerzy gospodarczy – organizacje pracodawców nie będące partnerami społecznymi, w tym samorządy zawodowe i izby gospodarcze,
- c) partnerzy reprezentujący zorganizowane społeczeństwo obywatelskie – organizacje pozarządowe w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338 oraz z 2026 r. poz. 1040) nie będące partnerami społecznymi ani partnerami gospodarczymi, a także Rada Działalności Pożytku Publicznego,

⁸ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1863, z 2025 r. poz. 146, 820, 923, 1014, 1069, 1216 i 1556 oraz z 2026 r. poz. 176, 340, 484, 644 i 846.

⁹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1795 i 1847 oraz z 2026 r. poz. 846, 875 i 912.

- d) partnerzy reprezentujący środowisko naukowe i akademickie – podmioty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4-8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.¹⁰);”;
- 2) użyte w art. 5 pkt 9a, art. 6 ust. 1-3, art. 14a ust. 2, art. 14e ust. 1 pkt 3, art. 14l ust. 6 pkt 7 i ust. 7 pkt 3, art. 14lb ust. 1, art. 14lzo ust. 1, art. 14s ust. 1 pkt 1, art. 19a ust. 1, art. 21c ust. 2 pkt 1 i w art. 35a ust. 5 w różnej liczbie i różnym przypadku wyrazy „partnerzy społeczni i gospodarczy” zastępuje się użytym w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazem „partnerzy”;
- 3) w art. 9:
- a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) inne strategie rozwoju – dokumenty określające podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju, odnoszące się do sektorów, dziedzin, terytoriów lub rozwoju przestrzennego;”;
- b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:
- „6) strategia rozwoju ponadlokalnego – dokument, o którym mowa w art. 10g ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w art. 12a ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025, poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912) w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912) i w art. 78 ustawy z dnia... o zrównoważonym rozwoju miast oraz ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U. ...).”;
- 4) w art. 14a:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Projekt krajowej strategii rozwoju regionalnego opracowuje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami, na okres niewykraczający poza okres obowiązywania średniookresowej strategii rozwoju kraju.”;

¹⁰ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897, z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622, 1162, 1794, 1837 i 1864 oraz z 2026 r. poz. 187, 203, 328, 370, 635, 637, 821 i 912.

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a-2e w brzmieniu:

„2a. Krajową strategię rozwoju regionalnego wdraża się przy pomocy planu implementacji krajowej strategii rozwoju regionalnego, zwanego dalej „planem implementacji”.

2b. Plan implementacji określa w szczególności:

- 1) zadania służące realizacji celów rozwojowych wobec terytoriów zdefiniowanych w krajowej strategii rozwoju regionalnego;
- 2) organy odpowiedzialne za realizację zadań, o których mowa w pkt 1;
- 3) harmonogram realizacji zadań, o których mowa w pkt 1;
- 4) mechanizm monitorowania realizacji zadań, o których mowa w pkt 1.

2c. Projekt planu implementacji opracowuje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

2d. Plan implementacji jest zatwierdzany przez Komitet Koordynacyjny do spraw Polityki Rozwoju.

2e. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przygotowuje raz w roku informację o realizacji planu implementacji i przedstawia ją do wiadomości Radzie Ministrów.”;

5) w art. 14rb:

a) w ust. 1 w pkt 2 po wyrazach „jeśli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga,” dodaje się wyrazy „z zarządem województwa oraz”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Porozumienie terytorialne ma na celu skoordynowaną realizację zadań publicznych związanych z rozwojem danego obszaru, wskazując w szczególności listę przedsięwzięć priorytetowych, zgodnych z celami wynikającymi ze strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3-6.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Lista, o której mowa w ust. 2, określa w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia:

- 1) nazwę i ramowy zakres;
- 2) podmioty realizujące;
- 3) lokalizację;
- 4) termin realizacji;
- 5) sposób realizacji, w tym podział zadań;

- 6) szacowaną wartość wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.”,
- d) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego we współpracy z właściwym zarządem województwa oraz, jeśli stosowne, we współpracy z właściwymi ministrami, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga;”,
- e) w ust. 4 skreśla się wyrazy „2 i”,
- f) ust. 6 uchyla się,
- g) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
 - „7. Porozumienie terytorialne wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez jego strony, zgodnie z przepisami regulującymi ich ustrój i zasady funkcjonowania.”;
- 6) uchyla się rozdział 3a Krajowa polityka miejska;
- 7) w art. 35a:
 - a) w ust. 2 dodaje się pkt 11 i 12 w brzmieniu:
 - „11) opiniowanie i zatwierdzanie planu implementacji krajowej strategii rozwoju regionalnego;
 - 12) opiniowanie i zatwierdzanie karty rozwoju.”,
 - b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:
 - „4a. Przewodniczący może powoływać stałe podkomitety lub doraźne zespoły konsultacyjne, określając ich skład, zakres zadań i czas funkcjonowania. Do udziału w pracach stałych podkomitetów lub doraźnych zespołów konsultacyjnych zapraszani są przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego i partnerów, jeżeli wymaga tego zakres zadań.”,
 - c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:
 - „5. Przewodniczący zaprasza do udziału w pracach Komitetu Koordynacyjnego przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i partnerów, jeżeli wymaga tego zakres spraw będących przedmiotem prac.”.

Art. 124. W ustawie z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2474) w art. 21c w pkt 5 wyrazy „partnerom społecznym i gospodarczym” zastępuje się wyrazem „partnerom”.

Art. 125. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.¹¹) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków jednostek samorządu terytorialnego, w tym związków metropolitalnych oraz związków rozwojowych.”;

2) w art. 9 pkt 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Jeżeli w ramach wspólnej obsługi, o której mowa w art. 10a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, art. 8c ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, art. 16a ust. 2 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912) i art. 53 ustawy z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U.) jednostka obsługująca zapewnia realizację zadań głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych przez osobę spełniającą wymogi, o których mowa w ust. 2, w jednostce obsługiwanej nie zatrudnia się głównego księgowego.” ;

3) w art. 9 po pkt 2a dodaje się pkt 2b w brzmieniu:

„2b) związki rozwojowe;”;

4) w art. 53 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kierownik jednostki obsługującej, o której mowa w art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912), art. 6b ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 107 i 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912), art. 8d ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720), art. 16b ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912) i art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912), art. 53 ustawy z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U. ...), jest odpowiedzialny za gospodarkę finansową oraz rachunkowość

¹¹ . Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1844 i 1846 oraz z 2026 r. poz. 426, 635, 680 i 912.

i sprawozdawczość jednostki obsługiwanej, o której mowa w art. 10a pkt 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6a pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, art. 8c pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, art. 16a ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, art. 21 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim i art. 51 ust. 1 i 2 ustawy o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, w zakresie obowiązków powierzonych odpowiednio uchwałą, o której mowa w art. 10b ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6b ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i art. 8d ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa albo porozumieniem, o którym mowa w art. 10b ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6b ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, art. 8d ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, art. 16b ust. 2 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim oraz uchwałą, o której mowa w art. 53 ust. 4 ustawy o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 126. W ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 285, 1173 i 1843 oraz z 2026 r. poz. 475 i 912) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) w ust. 1:

- pkt 5a otrzymuje brzmienie:

„5a) metropolitalne przewozy pasażerskie – przewóz osób w ramach publicznego transportu zbiorowego wykonywany w granicach związku metropolitalnego lub związku rozwojowego; inne niż gminne, powiatowe, powiatowo-gminne, wojewódzkie i międzywojewódzkie;”,

- po pkt 12 dodaje się pkt 12a w brzmieniu:

„12a) Przewozy uzupełniające – Przewozy o charakterze użyteczności publicznej, organizowane przez związek rozwojowy lub miasto centralne, w celu zapewnienia minimalnego standardu komunikacyjnego na terenie związku rozwojowego.”,

- po pkt 28 dodaje się pkt 28a oraz 28b w brzmieniu:

„28a) związek rozwojowy – związek utworzony na podstawie ustawy z dnia
o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych
(Dz. U. ...);

28b) miasto centralne – miasto centralne związku rozwojowego w rozumieniu
ustawy z dnia o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów
funkcjonalnych (Dz. U. ...);”;

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jednostce samorządu terytorialnego – należy przez to rozumieć również
związek międzygminny, związek powiatów, związek powiatowo-gminny,
związek rozwojowy lub związek metropolitalny;”;

2) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„5a. 1. Minimalny standard komunikacyjny na obszarze związku rozwojowego
definiuje się na poziomie:

- w przypadku gminy wiejskiej której siedziba znajduje się na terenie miasta centralnego:
na obszarze co najmniej 60% sołectw musi istnieć przystanek, obsługiwany przez
linię komunikacyjną w przewozach o charakterze użyteczności publicznej, oferującą
co najmniej 4 połączenia w dni robocze oprócz świąt oraz 2 połączenia w soboty,
niedziele i święta z miastem centralnym,

- w przypadku pozostałych gmin: miejscowość, w której znajduje się siedziba urzędu
gminy powinna mieć zapewnione połączenie komunikacyjne za pomocą przewozów
o charakterze użyteczności publicznej, oferujące co najmniej 4 połączenia w dni
robocze oprócz świąt oraz 2 połączenia w soboty, niedziele i święta z miastem
centralnym;

- ponadto, każde miasto na obszarze związku rozwojowego, powinno być połączone z
innym, najbliższym miastem w granicach związku rozwojowego, co najmniej jedną
linią komunikacyjną w przewozach o charakterze użyteczności publicznej, oferującą
co najmniej 4 połączenia w dni robocze oprócz świąt oraz 2 połączenia w soboty.

2.Połączenia, o których mowa w ust. 1 tiret drugie, mogą być realizowane:

- a) w ramach więcej niż jednej linii komunikacyjnej,
- b) z wykorzystaniem różnych rodzajów publicznego transportu zbiorowego.”;

3) w art. 7

a) w ust. 1 po pkt 4a dodaje się pkt. 4aa i 4ab w brzmieniu:

- „4aa) związek rozwojowy:
- a) w zakresie planowania rozwoju transportu oraz ustanawiania zintegrowanych systemów taryfowo-biletowych, o których mowa w art. 8 pkt 1 i 4,
 - b) w zakresie organizacji przewozów uzupełniających,
 - c) któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego w trybie, o którym mowa w art. 22 ustawy z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, lub na mocy porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego niewchodzącą w skład związku rozwojowego;
- 4ab) miasto centralne – w przypadku, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych:
- a) w zakresie planowania rozwoju transportu oraz ustanawiania zintegrowanych systemów taryfowo-biletowych, o których mowa w art. 8 pkt 1 i 4,
 - b) w zakresie organizacji przewozów uzupełniających,
 - c) w zakresie organizacji metropolitalnych przewozów pasażerskich,
 - d) któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego w trybie, o którym mowa w art. 22 ustawy z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, lub na mocy porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego niewchodzącą w skład związku rozwojowego;"
- b) w ust. 4 po pkt 5b dodaje się pkt 5c i 5d w brzmieniu:
- „5c) związku rozwojowego – organ wykonawczy związku rozwojowego;
- 5d) miasta centralnego – prezydent miasta centralnego;"
- 4) w art. 9 w ust. 1 po pkt 4a dodaje się pkt. 4aa i 4ab w brzmieniu:
- „4aa) związek rozwojowy:
- a) w zakresie linii komunikacyjnych albo sieci komunikacyjnych w przewozach uzupełniających,
 - b) w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w powiatowych przewozach pasażerskich, jeżeli powiat wchodzi w skład związku rozwojowego,
 - c) w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich,

- d) któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego niewchodzącą w skład związku rozwojowego – w zakresie linii komunikacyjnej lub sieci komunikacyjnej na danym obszarze;
- 4ab) miasto centralne – w przypadku, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych:
- a) w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w metropolitalnych przewozach pasażerskich,
 - b) w zakresie linii komunikacyjnych albo sieci komunikacyjnych w przewozach uzupełniających,
 - c) w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w powiatowych przewozach pasażerskich, jeżeli powiat wchodzi w skład związku rozwojowego,
 - d) w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich,
 - e) któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego niewchodzącą w skład związku rozwojowego - w zakresie linii komunikacyjnej lub sieci komunikacyjnej na danym obszarze;”;
- 5) art. 9a otrzymuje brzmienie:
- „Art. 9a. W przypadku opracowania planu transportowego przez związek rozwojowy, który dokonał wyboru modelu pełnej integracji transportowej w rozumieniu art. 86 ust. 1 pkt 4 ustawy o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, lub związek metropolitalny:
- 1) gminy, związki międzygminne, powiaty, związki powiatów lub związki powiatowo-gminne, których obszar jest objęty związkiem rozwojowym lub związkiem metropolitalnym lub które wchodzi w skład związku rozwojowego lub metropolitalnego, nie opracowują planów transportowych;
 - 2) z dniem wejścia w życie tego planu tracą moc plany transportowe opracowane przez gminy, związki międzygminne, powiaty, związki powiatów lub związki powiatowo-gminne, których obszar jest objęty związkiem rozwojowym lub związkiem metropolitalnym lub które wchodzi w skład związku rozwojowego lub związku metropolitalnego.”;

- 6) w art. 11 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) starostę, zarząd związku powiatów, zarząd związku powiatowo-gminnego, organ wykonawczy związku rozwojowego, zarząd związku metropolitalnego, prezydent miasta centralnego – uwzględnia się ogłoszony plan transportowy opracowany przez marszałka województwa,”;
- 7) w art. 12 w ust. 2 pkt 1a otrzymuje brzmienie:
- „1a) ustalenia strategii rozwoju ponadlokalnego lub planu zrównoważonej mobilności miejskiej,”;
- 8) w art. 13:
- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) zaopiniowany przez organ wykonawczy związku rozwojowego, zarząd związku metropolitalnego oraz prezydent miasta centralnego położonego na terenie województwa, o ile związek jest utworzony,”
- b) ust. 1a otrzymuje brzmienie:
- „1a) Zarząd związku metropolitalnego lub organ wykonawczy związku rozwojowego, lub w przypadku, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, prezydent miasta centralnego, przedstawia zgromadzeniu związku do uchwalenia projekt planu transportowego:
- 1) zaopiniowany przez marszałka właściwego województwa,
 - 2) uzgodniony ze starostą sąsiadujących powiatów, zarządem sąsiedniego związku powiatów lub związku powiatowo-gminnego, o ile jest utworzony - w zakresie linii komunikacyjnych przebiegających na obszarze ich właściwości.”
- c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Wójt, burmistrz, prezydent miasta lub zarząd związku międzygminnego przedstawia odpowiednio radzie gminy albo zgromadzeniu związku międzygminnego do uchwalenia projekt planu transportowego uzgodniony z właściwymi organami sąsiednich gmin, organem wykonawczym sąsiadującego związku rozwojowego lub zarządem związku metropolitalnego, związku międzygminnego lub zarządem sąsiedniego związku powiatowo-gminnego, o ile jest utworzony, w zakresie linii komunikacyjnych przebiegających na obszarach ich właściwości.”;
- 9) w art. 15a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zintegrowany system taryfowo-biletowy w granicach związku metropolitalnego ustanawia ten związek, natomiast w granicach związku rozwojowego – związek rozwojowy.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku związku rozwojowego, uchwała, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności:

- 1) rodzaje wspólnych biletów i ich konstrukcję;
- 2) zasady uchwalania cen i uprawnień do ulgowych przejazdów;
- 3) zasady przejściowe i termin zakończenia procesu zastępowania biletów emitowanych przez organizatorów publicznego transportu zbiorowego należących do związku wspólnymi biletami emitowanymi przez związek;
- 4) zasady podziału przychodów pomiędzy organizatorów publicznego transportu zbiorowego należących do związku oraz zasady innych rozliczeń finansowych pomiędzy związkiem a organizatorami należącymi do związku;
- 5) standardy i rozwiązania techniczne i organizacyjne służące podziałowi przychodów ze sprzedaży biletów pomiędzy organizatorów publicznego transportu zbiorowego należących do związku rozwojowego.”,

c) w ust. 2 wyrazy „gminnych i powiatowych” zastępuje się wyrazami „gminnych, powiatowych oraz powiatowo-gminnych” oraz po wyrazach „na terenie” dodaje się wyrazy „związku rozwojowego i”,

d) w ust. 3 wyrazy „gminnych i powiatowych” zastępuje się wyrazami „gminnych, powiatowych oraz powiatowo-gminnych”, po wyrazach „na terenie” dodaje się wyrazy „związku rozwojowego i” oraz po wyrazie „zawarte” dodaje się wyrazy „odpowiednio przez związek rozwojowy lub”,

e) po ust. 3 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Do zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego ustanowionego przez związek rozwojowy albo związek metropolitalny może przystąpić województwo i minister właściwy do spraw transportu.

5. Wzajemne rozliczenia z tytułu uczestnictwa województwa i ministra właściwego do spraw transportu w zintegrowanym systemie taryfowo-biletowym związku rozwojowego albo związku metropolitalnego określa porozumienie zawarte

przez województwo lub ministra właściwego do spraw transportu ze związkiem rozwojowym albo związkiem metropolitalnym.”;

10) art. 55 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Dopłata, o której mowa w ust. 1, nie dotyczy uprawnień do ulgowych przejazdów realizowanych w ramach:

- 1) komunikacji miejskiej;
- 2) przewozów, których organizatorem jest związek rozwojowy, o którym mowa w ustawie z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 3) przewozów, których organizację powierzono związkowi rozwojowemu, o którym mowa w ustawie z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych - od dnia wejścia w życie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego związku rozwojowego;
- 4) przejazdów realizowanych na podstawie biletów emitowanych w ramach zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego ustanowionego przez związek rozwojowy, o którym mowa w ustawie z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych.”.

Art. 127. W ustawie z dnia 26 września 2014 r. o Polskiej Agencji Kosmicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1957 oraz z 2026 r. poz. 465) w art. 3a w ust. 3 pkt 4 wyrazy „partnerom społecznym i gospodarczym” zastępuje się wyrazem „partnerom”.

Art. 128. W ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2026 r. poz. 68, 516, 900 i 912) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 15a lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) jednostka samorządu terytorialnego, związek metropolitalny lub związek rozwojowy, lub”;

2) art. 133 otrzymuje brzmienie:

„Art. 133. Minister właściwy do spraw klimatu, we współpracy z ministrem właściwym do spraw energii oraz przy udziale jednostek samorządu terytorialnego, ich związków, w tym związków metropolitalnych i związków rozwojowych, oraz zrzeszeń gmin opracowuje programy informacyjne, doradcze lub szkoleniowe informujące społeczeństwo o korzyściach i rozwiązaniach praktycznych związanych z rozwojem i wykorzystaniem energii z odnawialnych źródeł energii.”.

Art. 129. W ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278 oraz z 2026 r. poz. 912) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki metropolitalne i ich jednostki organizacyjne, związki rozwojowe i ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;”;
- 2) w art. 3 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Realizując zadania, o których mowa w ust. 1, gmina współpracuje z powiatem, województwem, związkiem metropolitalnym, związkiem rozwojowym, organami administracji rządowej oraz innymi podmiotami realizującymi na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.”.

Art. 130. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1131, z późn. zm.¹²) 1423, 1820 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 415, 483, 846 i 1098) w art. 200 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Oświadczenie o stanie majątkowym powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, uczestnictwie w spółkach cywilnych lub spółkach prawa handlowego, posiadanych udziałach lub akcjach w tych spółkach, mieniu nabytym od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego, związku metropolitalnego lub związku rozwojowego, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, mieniu ruchomym, innych prawach majątkowych oraz o zobowiązaniach pieniężnych.”.

Art. 131. W ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912) po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

„Art. 1a. Do związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 76–84 i art. 88–94 ustawy z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U. poz. ...).”.

¹² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1423, 1820 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 415, 483, 846 i 1098).

Art. 132. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. 2025 r. poz. 34, z późn. zm.¹³), w art. 137 w ust. 1 wyrazy „gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków”.

Art. 133. W ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1312, z późn. zm.¹⁴) w art. 57a w ust. 6 wyrazy „gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków”.

Art. 134. W ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 20, 252, 815 i 1003) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 16e ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jednostka samorządu terytorialnego może zapewnić wspólną obsługę realizacji obowiązków, o których mowa w art. 7b ust. 4, art. 7c, art. 7f ust. 3, art. 8, art. 8c–8f, art. 8h, art. 9–12b lub art. 15. Do wyznaczenia jednostki obsługującej i obsługiwanej stosuje się odpowiednio przepisy art. 10a–10d ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912), art. 6a–6d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912), art. 16a–16d ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912), art. 21–24 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912), art. 52 ustawy z dnia ... r. o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U. ...) oraz art. 8c–8f ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720);

2) w art. 16e dodaje się ust. 10 w brzmieniu:

„10. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego lub związku rozwojowego mogą powierzyć związkowi metropolitalnemu lub związkowi rozwojowemu realizację obowiązków, o których mowa

¹³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 179, 718, 1366 i 1823 oraz z 2026 r. poz. 646, 815, 821 i 1123).

¹⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostaną ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1366 oraz z 2026 r. poz. 252, 646, 821 i 1123.

w art. 7b ust. 4, art. 7c, art. 7f ust. 3, art. 8, art. 8c–8f, art. 8h, art. 9–12b lub art. 15. Przepisy ust. 7-9 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 135. W ustawie z dnia z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 165 i 912) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, Program usług społecznych może zostać przyjęty przez zgromadzenie związku metropolitalnego lub związku rozwojowego w zakresie mu powierzonym.

2. Do programu usług społecznych przyjmowanego przez zgromadzenie związku metropolitalnego lub związku rozwojowego stosuje się odpowiednio art. 4–7.”;

- 2) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług gmina może utworzyć jednostkę organizacyjną – centrum. Gmina będąca członkiem związku metropolitalnego lub związku rozwojowego może powierzyć utworzenie i prowadzenie centrum odpowiednio związkowi metropolitalnemu lub związkowi rozwojowemu.”;

- 3) w art. 9:

- a) w ust. 1 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) gminy lub gmin, które powierzyły utworzenie i prowadzenie centrum związkowi metropolitalnemu lub związkowi rozwojowemu.”,

- b) w ust. 2 po pkt 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) pkt 3 – centrum tworzy się w trybie, o którym mowa w art. 13 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912), w art. 12 ustawy z dnia o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912) lub art. 43 ustawy z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (...), albo przez utworzenie nowej jednostki organizacyjnej.”;

- 4) w art. 10 po pkt 3 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) ust. 1 pkt 3 – jest zawarcie porozumienia, na podstawie którego gmina lub gminy będące członkami związku metropolitalnego lub związku rozwojowego powierzają temu związkowi prowadzenie wybranych usług społecznych z co

najmniej trzech zakresów, o których mowa w art. 2 ust. 1. Art. 11 stosuje się odpowiednio.”;

5) art. 15 i 16 otrzymują brzmienie:

„Art. 15. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, może realizować usługi społeczne na rzecz gminy innej niż będąca stroną porozumienia, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, po uprzednim zawarciu przez tę gminę porozumienia z gminą, która utworzyła centrum lub ze związkiem metropolitalnym lub związkiem rozwojowym. Do porozumienia, o którym mowa w zdaniu pierwszym, art. 11 stosuje się odpowiednio.

Art. 16. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 i 3, może realizować wyłącznie usługi społeczne i działania związane z realizacją tych usług oraz działania wspierające.”;

6) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. Dyrektor centrum przedstawia corocznie radzie gminy, która utworzyła centrum, a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2, zgromadzeniu związku metropolitalnego lub związku rozwojowego, sprawozdanie z działalności centrum za poprzedni rok kalendarzowy oraz przedstawia wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, dokumenty, o których mowa w zdaniu pierwszym, przedstawia się w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.”;

7) w art. 20 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, plan, o którym mowa w ust. 1, zawiera informacje w zakresie określonym w ust. 3 w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.”;

8) w art. 21 ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, diagnoza, o której mowa w ust. 1, zawiera informacje w zakresie określonym w ust. 3 w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.

5. Diagnoza, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy, a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie organom związku metropolitalnego oraz związku rozwojowego. Przed

przekazaniem diagnozy centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze wspólnotą samorządową.”;

9) w art. 25 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dyrektor centrum jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, która utworzyła centrum. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie dyrektor centrum jest powoływany i odwoływany przez zarząd związku metropolitalnego lub organ wykonawczy związku rozwojowego.”;

10) w art. 26:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie przewodniczący zarządu związku metropolitalnego lub organ wykonawczy związku rozwojowego udziela dyrektorowi centrum upoważnienia do prowadzenia postępowań w indywidualnych sprawach dotyczących usług społecznych określonych w programach usług społecznych, w tym do wydawania decyzji administracyjnych.”,

b) w ust. 2 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 – wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, przewodniczący zarządu związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego.”,

c) w ust. 4:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie – przewodniczący związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego, może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum;”,

– w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie – przewodniczący związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego, może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum.”.

Art. 136. W ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2025 r. poz. 1733, 1844 oraz z 2026 r. poz. 912) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 34 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912) albo w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 i 912 oraz z 2026 r. poz. 912) albo w ustawie z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U. ...), a w przypadku udziału w związku ZIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912).”;

- 2) art. 36 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Warunkiem realizacji IIT jest opracowanie przez gminę lub powiat lub ich partnerstwo utworzone w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz w art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym albo w ustawie z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U. ...), strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego, zwanej dalej „strategią IIT”, oraz jej pozytywne zaopiniowanie w terminie 60 dni od dnia otrzymania przez właściwą instytucję zarządzającą programem – w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach tego programu.”.

Art. 137. W ustawie z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. z 2026 r. poz. 912) po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

„Art. 1a. Do związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 76–84 i art. 88–94 ustawy z dnia ... o zrównoważonym rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych (Dz. U. poz. ...).”.

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 138. Planu implementacji, o którym mowa w art. 14a ust. 2a ustawy zmienianej w art. 123, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie opracowuje się dla krajowej strategii rozwoju regionalnego obowiązującej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 139. 1. Krajowa polityka miejska przyjęta na podstawie art. 21c ust. 3 ustawy zmienianej w art. 123, w brzmieniu dotychczasowym, zachowuje moc obowiązującą do dnia 31 grudnia 2030 r. i może być aktualizowana.

Art. 140. Strategie rozwoju ponadlokalnego obejmujące obszar gmin wchodzących w skład związku rozwojowego oraz strategie rozwoju gminy, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowują moc do czasu wydania nowych strategii i mogą być w tym okresie zmieniane.

Art. 141. Plany adaptacji obejmujące obszar gmin wchodzących w skład związku rozwojowego, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc do czasu wydania planu adaptacji związku rozwojowego.

Art. 142. 1. Do opracowania i uchwalania planów ogólnych gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i audytów krajobrazowych albo ich zmian, do sporządzenia których przystąpiono przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 118 w brzmieniu dotychczasowym.

2. Do spraw dotyczących ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego lub wydania decyzji o warunkach zabudowy, wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 118 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 143. 1. Związek rozwojowy sporządza i uchwała plan zrównoważonej mobilności miejskiej w terminie 4 lat od dnia utworzenia związku rozwojowego.

2. Plany zrównoważonej mobilności miejskiej obejmujące obszar gmin wchodzących w skład związku rozwojowego, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc do czasu uchwalenia nowych i mogą być w tym okresie zmieniane.

3. Zgromadzenie może zatwierdzić plan zrównoważonej mobilności obowiązujący w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy i w ten sposób zrealizować obowiązek, o którym mowa w ust. 1, o ile:

- 1) obszar, dla którego go sporządzono obejmuje cały obszar związku rozwojowego;
- 2) zgromadzenie zatwierdzi go w terminie 2 lat od utworzenia związku rozwojowego.

4. Plany zrównoważonej mobilności miejskiej, o których mowa w ust. 2, podlegają obowiązkowej aktualizacji w terminie 5 lat od dnia zatwierdzenia ich przez zgromadzenie.

5. Węzły miejskie należące do transeuropejskiej sieci transportowej sporządzają i uchwalają plany zrównoważonej mobilności miejskiej w terminie do dnia 31 grudnia 2027 r. oraz informują o tym fakcie ministra właściwego do spraw transportu.

6. W terminie 3 miesięcy od publikacji rozporządzenia, o którym mowa w art. 94. ust. 4, minister właściwy do spraw transportu dokona ewaluacji planów zrównoważonej mobilności miejskiej przyjętych przed wejściem w życie niniejszej ustawy i umieszczonych w repozytorium prowadzonym przez ministra właściwego do spraw transportu na potrzeby realizacji Porozumień zawartych między ministrem właściwym do spraw infrastruktury, Centrum Unijnych Projektów Transportowych oraz Instytucjami Zarządzającymi programami regionalnymi w sprawie współpracy dotyczącej oceny Planów zrównoważonej mobilności miejskiej gotowych i przyjętych przez potencjalnych beneficjentów objętych wsparciem programów z perspektywy finansowej UE 2021-2027 w zakresie zgodności z obowiązującymi wytycznymi i zaleceniami Komisji Europejskiej oraz wymogami właściwych przepisów dotyczących Planów zrównoważonej mobilności miejskiej, w celu ujęcia ich w rejestrze, o którym mowa w art. 94 ust. 1.

7. Ewaluacja, o której mowa w ust. 6, będzie dotyczyć spełnienia przez te dokumenty wymagań określonych w art. 90 ust. 1-3.

8. W przypadku pozytywnego wyniku ewaluacji, o której mowa w ust. 6, dokumenty te są niezwłocznie wpisywane do rejestru, o którym mowa w art. 94 ust. 1.

9. Plany zrównoważonej mobilności miejskiej opracowane i przyjęte dla węzłów miejskich transeuropejskiej sieci transportowej przed wejściem w życie niniejszej ustawy oraz ocenione i włączone do repozytorium, o którym mowa w ust. 6, są uznane za spełniające obowiązek określony w ust. 5, w przypadku pozytywnej ewaluacji dokonanej na podstawie ust. 6.

Art. 144. Plany zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, o których mowa w art. 9 ustawy zmienianej w art. 127, obejmujące obszar gmin lub gmin i powiatów wchodzących w skład związku rozwojowego, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc do czasu wydania nowych i mogą być zmieniane.

Art. 145. Jednostki samorządu terytorialnego pełniące funkcję związku ZIT w formie porozumienia międzygminnego, o którym mowa w art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912), pełniące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy funkcję instytucji pośredniczącej lub podmiotu odpowiedzialnego za

realizację instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021–2027, zachowują przyznaną alokację ZIT, wszystkie swoje dotychczasowe zadania, kompetencje, prawa i obowiązki w tym zakresie do czasu zakończenia realizacji tej perspektywy finansowej oraz pełnego rozliczenia programów, niezależnie od utworzenia lub rozpoczęcia działalności przez związek rozwojowy obejmujący ten sam obszar.

Art. 146. 1. Jeżeli związek rozwojowy powstał w trybie, o którym mowa w art. 17 ust. 1, z przekształcenia związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego, który odpowiadał odpowiednio za organizację gminnych, powiatowych lub powiatowo-gminnych przewozów pasażerskich, to wraz z utworzeniem związku rozwojowy wstępuje w prawa i obowiązki tego związku, w tym wynikające z porozumień dotyczących organizacji gminnych lub powiatowych przewozów pasażerskich i zarządzania nimi, a także umów o dopłatę ze środków Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

2. Do dnia spełnienia przez związek rozwojowy, powstały w trybie, o którym mowa w ust. 1, wymogów, o którym mowa w art. 70 ust. 1 pkt 3, związek rozwojowy może składać wnioski o objęcie dopłatą, zawierać umowy o dopłatę oraz składać wnioski o dopłatę z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych o charakterze użyteczności publicznej na zasadach odpowiednio związku międzygminnego lub związku powiatowo-gminnego.

3. Wraz z dniem 31 grudnia roku, w którym związek rozwojowy powstały w trybie, o którym mowa w ust. 1, spełnił wymogi, o których mowa w art. 70 ust. 1 pkt 3, umowy wskazane w ust. 2 wygasają z mocy ustawy.

Art. 147. 1. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przeprowadza ewaluację skutków wejścia w życie ustawy i na tej podstawie opracowuje raport, który przedstawia Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Pierwszy raport, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego opracowuje w terminie 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy. Kolejne raporty opracowywane są kolejno co 3 lata.

3. Raport, o którym mowa w ust. 1, określa w szczególności ocenę:

- 1) postępów w tworzeniu związków rozwojowych;
- 2) postępów integracji w ramach istniejących związków rozwojowych, w szczególności liczby i charakteru realizowanych przez nie zadań;

- 3) wpływu ustawy i utworzonych na jej podstawie związków rozwojowych na rozwój społeczno-gospodarczy oraz integrację publicznego transportu zbiorowego na obszarach związków rozwojowych;
- 4) kosztów funkcjonowania związków rozwojowych poniesionych przez budżet państwa oraz budżety jednostek samorządu terytorialnego wchodzące w skład związków rozwojowych, z uwzględnieniem poszczególnych lat budżetowych.

Art. 148. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.